

2 Corintios

Mamabuinore soyuyebu Pablo básu ñi toivaicõjeiye báquede yóbocayoca paperayocare Corinto ãmicurĩĩmarocavũ Jesúre jũ aipõevare. Pablo básu judíovacasu básuvacari, Jesús ñi yávaiye méne beorĩ soyucõjeimũ marejaquemavũ, soyucũyũ ñi yávaiye méne judíova ãnevũre, judíova ne jũ abe boje ñi soyuyede. Lucas básu soyurejaquemavũ Pablo básu borore Hch 7:57-8:1, 9:1-31, 13:1-28:31, aru ñi cuede Corinto ãmicurĩĩmaroi 18:1-18. Javede Pablo básure toivacaipõescu básure toivaicõjenejaquemavũ pũcayoca ñi paperayocare Tesalónica ãmicurĩĩmarocavũre aru ñi mamayoca paperayocare Corinto ãmicurĩĩmarocavũre. Pablo básu soyurejaquemavũ ñre toivacaipõescu básure aipe ñi toivacaquiye báquede diyocare. Toivaicõjenejaquemavũ diyocare ãniñũ básarõre 55 d.C., yóbescue ñi cuscũnyede, soyucũyũ Jesús ñi yávaiye méne. Majidivũ ne dáríaiyere, currejaquemavũ Filipos ãmicurĩĩmaroi ñi toivaicõjeiyede diyocare (Hch 20:1-2).

Diyocaque Pablo básu soyurejaquemavũ aipe Jũmenijicũ “Yõre ñajarã mũja boropatenbenajivũ ji jãinore”, ñi yóboque soyuyeye báquede põevare. Aru soyurejaquemavũ aipe ñvacari Jesús ñi yávaiye méne beorĩ soyucõjeimũre, bueipõeva borocũrivũ ne cœ báque boje Corinto ãmicurĩĩmaroi Jesúre jũ aipõeva jẽneboi. Ina bueipõeva borocũrivũ vbenina soyurejaquemavũ ape yávaiyede, Jũmenijicũ “Yõre ñajarã” ñi yávaiye jãve ãmene. Aru “Pablo ãmemi

Jesús ñi yávaiye méne beorĩ couaicõjeimũ” ñbenina arĩ couñrejaquemavũ. Diyoca coricai Pablo básu Jesúre jũ airõevare jíõjenejaquemavũ jecũbevũva ne cãvãeque de cãve cãvãevãre, ne caðatenajiyere ayũ náre (caps. 8-9).

*Pablo ñi meaicõjeino Corintocavũre
(Hch 18.1)*

¹ Yũ, Pablo, toivaicõjeivũ apesũre iyoca paperaýocare. Meaicõjeivũ mãja cójjivaivũ Corinto ãmicũrĩĩmarocavũ Jũmenijicũi põevare aru caivũ arevũ Acaya ãmicũrijoborõcavũ Jũmenijicũi põevare máre. Jũmenijicũ beorĩ epeibi yãre Jesucristoi yávaiye méne beorĩ couaicõjeimaracacũre. Timoteo máre, majesũ ñi jũ aiye boje Jesúre majapedeca, meaicõjeimi mãjare. ² Majerasũ Jũmenijicũ, maje jabocũ Jesucristomaque, mearo ðacajacũrĩ mãjare bojecũbeda ñi me boje. Aru torojãrĩ cãre ðajacũrĩ mãjare máre cãrijimevũva.

*Maja caðateimara maje ñájiyede
(1 Co 15.32)*

³ Jínajarevũ mearore Jũmenijicũre, maje jabocũ Jesucristoi mearore jímvãre, jípacũre máre. Majerasũ Jũmenijicũ cõmaje ãroje jáimi majare cainũmã. Aru caðateibi majare cainũmã, ñi parũre ðaiye boje majare maje ñmei. ⁴ Cainũmã maje ñájiyede, majerasũ Jũmenijicũ parũre ðarĩ maje ñmei, caðateyũbe majare, majacarpũravũ maje caðatenajiyere ayũ arevũ ñájivãre. Yóre ñi parũre ðaiyere majare, nopedeca maja parũre ðaivũbu arevũre máre. ⁵ Yóre Cristoi urarõ ñájiyede

báquepe, nopedeca maja máre Ɂrarõ ñájivubu. Aru yópe JāmenijicɁi Ɂrarõ cađateiye báquepe ́re, nopedeca Ɂrarõ cađateyube majare, maje Ɂe boje Jesucristoque cūinávure. ⁶ Ñña ñájivubu, bɁojarājivɁ cađateivɁ mɁjare, mɁje parɁrājiyere aivɁ mɁje ũmei aru mɁje meadaimara marajiyépe aivɁ máre. JāmenijicɁi cađateiyede ññjare Ɂi parɁre đaiyede ññje ũmei, coreóvare đaiɁi ññjare aipe đaiye jaɁrõre ññjare, ññje cađatenajiyere ayɁ mɁjare, parɁre đarĩ mɁjare mɁje ũmei. Que baru mɁja máre mɁje ñájiyede napini bɁojarājivubu mɁje ñájinajjāravɁ baquinóí yópe ññje napiyepedeca ññje ñájiyede. ⁷ MajivɁ ñña mɁje ñájiyede yópe ññje ñájiyepedeca, JāmenijicɁ cađateni parɁre đacɁyure mɁjare máre mɁje ũmei, yópe Ɂi cađateni parɁre đaiyepedeca ññjare ññje ũmei. Que baru jāve napini coreivubu ñña me baju vaiquíyere aivɁ mɁjare.

⁸ MɁja, ññjevɁ, ɁvɁ ñña mɁje majinajiyede ññje napiye báquede ñájino Ɂrarõ bajure no Asia āmicɁrijoboróí. Pare āmeno ññje ñájiye boje, ye napini majibetecarã ñña. “¿Jāve yainájivɁ báríca?” arĩ dáríarĩducarã ñña. ⁹ JāmenijicɁ nópe arĩ dáríaicójeññme, ññje napini corebenajiyere ayɁ ññje baju cađatenajiyede. Qué Nora jāve napini coreiye jaɁteavɁ ññjare JāmenijicɁre, ñai nacovañɁ ina yaivɁ bácavure yainore jarɁvarĩ, Ɂi cađatequiyepe ayɁ ññjare, yaijɁrorivɁ bácavure. ¹⁰ Aru JāmenijicɁ jāve meadame ññjare iye ññje yaijɁrorõ mácarõre jocarĩ. Aru ññjare meadacɁyure ññje ñájiyede jarɁvarĩ. Que baru jāve napini coreivubu ñña ́re. MajivɁ

ñija jāve meadacuyure ñijare ñije ñájiyede jarivarĩ cainumna. ¹¹ Que baru un ñija mje cadatenajiyere aivn ñijare mje jēniaiyede Jāmenijicque ñijare boje. Obedivn pōeva ne jēniaiyede Jāmenijicque ñijare boje, mearo đacacuyume ñijare. Aru ne jāiyede ñi mearo đacaiyede ñijare, obedivn pōeva torojmede jīnajarāma ũre.

*Aipe teni Pablo ñi jācunmeneno mácarō Corintocavure yóre ñi aipe báquepedeca
(Hch 18.5; 19.21; Ef 1.4)*

¹² Apevn mujacavn ũbenina arĩ coyurĩduyama ñijare borocurivure. ũbenita ne que aipe jāve āmevn. “Đadavũ maja yóre đaiye jauřre majare Jāmenijicai jāinore”, ñije arĩ dāriaiyeque torojurivubn ñija. Coreóvaivubn ñija cainumna đarĩ cōmajivure jujovabevna aru āmeno cūbevna máre pōeva Jesúre jn abevnque aru pñeno baju mja Jesúre jn aipōevnque. ũbenita nóre đarĩ buojabevn ñija ñije majiéque. Quénora Jāmenijicn nóre đarĩ majide đaibi ñijare bojecubeda ñi parué majiéque. ¹³⁻¹⁴ Cainumna ñije papeyocare, ñije toivaicōjeiyede apere mjure, jāri boroteni coreóvarĩ buojajebu mja. ũbenita caride caiye ñije toivaicōjeiyede apere coreóvabevneca cāreja, jāve napini coreyubn yn, mje coreóvarājiyere ayñ caiye iye ñije toivaicōjeiyede apere mjure. Que baru maje jabocn Jesúi copaidaquiyede caivn maja torojurājaramu. Mujacapūravn torojurājaramu ñije bueiye báque boje mjure Jesús ñi yāvaiye méne.

Aru ñjacarũravu torojũrãjaramu muje ju aiye boje ñi yávaiye méne.

15-16 Ji coreóvaiye boje diede, arĩ dápíarĩducacu jãcũncũyure muje yebai mamarũmu, ji nu iyede Macedonia ãmicũrijoborõĩ aru ji copaiyede nore jocarĩ máre, muje cađatenajiyere ayu yure nure ncũyure ru Judea ãmicũrijoborõĩta. Ruque ji jãcũnu iyede mujare, ruque Jũmenijicu mearo đacajebu mujare. 17 Yu nóre arĩ dápíarĩduyu bãcũvacari, ape borore ji jápiarĩburu yóboi, oatavacacu ji dápíainore. Que baru numetevu muje yebai cãreja. Ji nũme boje cãreja, arevu mujacavu yóre borocũta yure. “Pablo jujovaibi majare. Ijãravacavu Jesúre ju abevũre, ubenina couũibi. Eĩ dápíaiyede ñi đaquiyede ñi baju cađateiyũrĩ, arevũre ye cađateiyũbebi. Maumena ñi ju aiye báquede oatvaibi, bi acũyũ. Que baru rucaũmea cãbi ñ”, ubenina adama yure. ¿Ju aivũrũ muja ne nóre arĩ couũinore yũrã? 18 Ne nóre arĩ couũiye yũrã jãve ãnevũ. Jũmenijicũ jãinore jãve couũyũbu mujare. Jũmenijicu rucaũmea cãbecũ, oatvabecũ, ye ubenina arĩ couũbebi. Jũmenijicu “Yóre đacũyũtu” ayu baru, jãve đayũ ara. Aru ñjuja máre rucaũmea cãbevũ, oatvabevũ, ye ubenina arĩ couũbevũ. Ñjuja “Yóre đarãjaramu” aivũ baru, jãve đaivũ ara. Que baru yũ ju ayu baru arpede, ye oatvabevũ. 19 Jãvetamu no, ji đaiye boje yóre Jũmenijicũ mácu Jesucristoi đaiyere. Javede Silvano, Timoteo, aru yũ máre couũcarã mujare Jesús ñi yávaiye méne. Jesúrecabe rucaũmea cãbecũ, oatvabecũ, ye ubenina arĩ couũbecũ. Cainũtua “Yóre đacũyũtu” arĩ couũyũ, jãve đayũbe yóre ñi

aiye báquepedeca. J̄u aȳu baru, ye oat̄vabebi.

20 Jesucristorecabe j̄u aȳu caiye J̄ūmenijic̄u “Yópe đacac̄yumu p̄đevare”, ũi aiye báquede. Ŕrecabe đaȳu caiyede yópe J̄ūmenijic̄u aiye báquepedeca, mearo đacac̄yumu caiv̄u majare ũre j̄u air̄đevare. Que baru cain̄m̄ua maje mearore j̄iyede J̄ūmenijic̄ure, “Cristoi đaiye báque j̄āvem̄u. Quédecabu”, ar̄i coȳv̄aiv̄ubu Jesucristoi par̄đeque. Aru J̄ūmenijic̄u torojabi dieque.

21 J̄ūmenijic̄urecabe par̄ure đaȳu ñ̄jare aru m̄jare máre maje ũmei, maje c̄uede Jesucristoque c̄ūin̄ávure. Ŕrecabe beoȳu b́acu majare ũ jinava.

22 Ŕrecabe daroȳu b́acu majare ũi Esp̄ritu Santore, ũi c̄uquiyepe aȳu majaque, j̄đđovac̄yumu majare J̄ūmenijic̄u jinava. Aru ũrecabe majide đaȳu majare đacac̄yure caiye iye méne yópe ũi aiye báquepedeca, ũi daroiye báque boje ñ̄ai Esp̄ritu Santore.

23 Caride ȳu toivaic̄đjequijiv̄u ap̄ec̄ure m̄jare, coȳc̄yumu aipe teni oat̄vaȳu b́ac̄ure “Yópe đac̄yumu”, ji ar̄i d́ar̄iaiye báquede. J̄ūmenijic̄u vacari majibi j̄āve ji coȳiyede. Ŕrecabe majic̄u caiye ji d́ar̄iaiye de ji ũmei. Ȳu n̄um̄etev̄u c̄āreja m̄je ĩmaro Corintoi, ji jar̄aiȳube boje m̄jare. 24 Ñ̄ja jar̄aiv̄u baru m̄jare m̄je đaiye boje, yópe jabova par̄riv̄u ne c̄đjeiyepe, ñ̄ja j̄u aic̄đjeiȳubev̄u m̄jare aipe j̄u aiye jār̄đre m̄jare. M̄ja me coreóv̄aiv̄ubu aipe m̄je j̄u aiyede Jesúre dajoc̄abev̄uva, par̄riv̄u m̄je ũmei. Quéhora jar̄aiv̄u baru m̄jare, cađateiȳriv̄ubu m̄jare, m̄je toroj̄r̄đj̄iyepe aiv̄u m̄je ũmei.

2

1 Үн нһнн мару мһје yebai caride, jarajebu мһјаре. Aru jararu мһјаре, чһојебу мһја. Ёbenita нһууевн ун мһје yebai, мһјаре чһоre дасуу bediόva cojedeca. Que baru copainumetevн ун cāreja nore. 2 Мһјаресабу torojure даivн унre. Que baru ун чһоre даун baru мһјаре, ун маре чһојебу. Caivн мјаја чһојебу, ун нһнн мару мһје yebai caride. 3 Que baru toivaicōjecacн аpecure мһјаре аpecyoca paperayoca бacarōre, jaracуу мһјаре, мһје meadarājiyere ayн мһје дайеде ji нһquiye jipocamia, ji jaraiyabe boje мһјаре мһје jivateinoi. Ji jaraiyede мһјаре, torojubevн ун. Ёbenita мһјаресабу унre torojure дajarorivн baju. Que baru унre чһоre дайе јавевн мһјаре. Me coreόvaiвн ун iyede. Мһје torojubedu, ун маре torojubevн. 4 Чһоһн baju ji orique toivaicōjecacн аpecure no paperayoca бacarōre. Pare һājicacн унre jaraiye јавé boje мһјаре. Ёre toivaicōjemetecacн, чһоre дасуу мһјаре. Quénora ёre toivaicōjecacн, мһје majina-jiyere ayн pare ji uede мһјаре.

Pablo һi аһmeteicōjeino Jesúre јн airōevare аpecн һi аmecoroino macarōre ёre

5 Бnai мһје yebai cнcн аmecoroyн бacн унre чһоre дabeteame унre cūinácнva. Quénora мһјаре маре чһоre даquemavн ё. O, “Apeвн мһјасавнre чһоre даquemavн”, айе јавнн унre, ji cōmaje āroje јайе boje ёre. 6 Iye мһјасавн obedivн мһје һājine дайе баque ёre, һi аmeina teiye boje, ұrarō bajubu. Ape һājiiye јавевн ёre. Quénora dajocajarā мһје

ñájine ðaiyede úre. ⁷ Que baru caride ãrũmetejarã ãi ãmeina teiyede. Úre cadateni, parũre ðajarã ãi ũmei. Que ðaru, ũ ðajocabecũyũme ãi jũ aiyede Jesúre, ãi pare chĩoiye boje mũje ñájine ðaiyede úre. ⁸ Parũrõreca jẽniaivũ mũjare mũje coyũiyede aru mũje jãðovaiyede máre bediõva cojedeca úre mũje mũre. ⁹ Toivaicõjecasũ apesũre no paperayoca bácarõre, majicasũyũ mũjare ñájine ðaiye jauõre ñai mũre. Mũja cainũmũa jũ aivũre yũre majiyũtecascũ yũ. Torojuvũ yũ, majicũ mũje ðaiye báquede yópe ji majicaiye báqueredeca. ¹⁰ Mũje ãrũmetedu ãi ãmeina teiyede, yũ máre ãrũmetecũyũmũ ãi ãmeina teiyede. Yũre ãrũmeteyũbu diede mũjare boje, caivũ mũja mũje curãjiyere ayũ me mũje baju, aru Cristore boje, ãi jãiyede boje caiye ji ðaiyede, aru ji dápaiyede máre. ¹¹ Maje ãrũmetedu apesũ ãmeina teiyede aru cadatedu úre, ñai abujuvai jabocũ, Satanás, majare ye buõjabebi dápiaicõjeñũ aru ðaicõjeñũ máre, yópe ãi ðájũroere maje ãrũmetebedu apesũ ãmeina teiyede aru cadatebedu úre. Me majivũ maja aipe ãrojae ñai jũjovayũ ãi ðaiyede.

*Pablo ãi cãrijino ãi cũede Troai
(Hch 20.1)*

¹² Ji coyũcũnyiyede Cristoi yávaiye méne, eascascũ Troas ãmicũrĩmaroi. Obedivũ nõcavũ jãpiaiũrĩduima diede. Que baru maje jabocũ Cristore memecayũ buõjarĩducascũ. ¹³ Úbenita pare cãrijiniñũ batecãcũ mũjare. Majescũ Titore, ji jarõimũ máscũre mũje yebai, “Úre sorũcũyũmũ yui”, aĩ

dápiarĩduy batecácu. Ëbenita úre eabetecacu nore. Que baru, “Nyñymu” ji arĩburu yóboi nócavure, etacacu nore jocarĩ, vocayucay Titore Macedonia āmicurijoborõi.

Cristo ãi vainí tare daino majare maje mauvare

¹⁴ Torojuede jínajarev Jūmenijicure. Maje cūe boje Jesucristoque cūinávure, cainyma majare vainí tare ñayube Jūmenijicū maje mauvare, ina majare coyicõjemeniduvure Jesús ãi yávaiye méne. Coyure ñayube Jesús ãi yávaiye méne caino maje nūino, obediv põeva ne coreóvarājiyere ayū úre, yóre põescū bicovaiyere mumijuede, eaquiyere ayū cainoi. ¹⁵ Jūmenijicū me baju jāñame maje coyiyede Jesús ãi yávaiye méne cainoi. Yóre caiv põeva ne vīyere mumijuede ne bicovaiyede, nopedeca caiv põeva járiavū maje coyiyede Jesús ãi yávaiye méne coreóvaivūbu diede. Arevū diede járiavū meadare nūivūbu cavarõ mearo Jūmenijicūi curõi, aru arevū bíjare nūivūbu Jūmenijicure jocarĩ toabo cūiméboi. ¹⁶ Ina Jesús ãi yávaiye méne járiarĩ jū abevū ubema maje coyiyede yóre põeva ne vīyūbere āme corajuede. Maje coyiye boje, nácarūravū coreóvaivūbu ne baju yainājivūre aru bíjare nūrajivūre Jūmenijicure jocarĩ toabo cūiméboi. Ëbenita ina Jesús ãi yávaiye méne járiarĩ jū aivū ũma maje coyiyede yóre põeva ne vīyūere mumijuede. Maje coyiye boje, nácarūravū coreóvaivūbu ne baju arurājivūre aru meadare nūrajivūre cavarõ mearo Jūmenijicūi curõi. Põescū cūbebi ãi baju coyiye majicū iye yávaiyede, yaidé ñayū arevūre aru arūre ñayū arevūre máre. Quénora maja coyivūbu diede,

Jāmenijicūi cađateiye boje majare. ¹⁷ Obedivū pđeva soyūivūbu Jāmenijicūi yāvaiyede, ĩnajivū tāuturare yóre cūvede jīni bojedairđevare. Arevū mūjacavū ũbenina arī soyūirđuyama űūjare nápe raivūre. Ũbenita ne que aiye jāve āmevū. Quénora űūja Jāmenijicūi daroimaramu. Ũi soyūicđjeimaramu űi yāvaiyede āmeno cūbevūva űi jāinore, űūje cūe boje Jesucristoque cūināvūre.

3

Pablo űi soyūino Jāmenijicū “Yóre đajarā mūja, boropatebenajivū ji jāinore”, űi yóbocarđ soyūino mácarđ pđevare Cristoque

(Ro 8.29; Gá 4.19; Fil 3.10)

¹ Arevū pđeva āmecororājichūma űūjare bediōva cojedeca, űūje nópe aiye boje. “Pablojā ‘¿Meara márica?’ aivūbuya”, ũbenina aivūreca, ne nópe āmecoroiye űūjare jāve āmevū. Javeita űūjare coreóvađavū mūja. Que baru arevūre paperauocare toivacaicđjeiye jaubevū űūjare, mūje coreóvarājiyere aivū űūameja űūjare aru ye paruéde cūvarivūre. Iyere paiyoca paperauocare toivacaicđjeiye jauvū arevū pđevare. Ũbenita mūjare jāđovaiye jaubevū űūjacarpūravūre paperauocare, mūje majinajiyere aivū űūjare Jāmenijicūi daroimarare. Aru mūjare toivacaicđjeiye máre jaubevū űūjacarpūravūre paperauocare, arevū ne majinajiyere aivū űūjare Jāmenijicūi daroimarare. ² Mūjavacari iyere paiyoca paperauocare raivūbu. Que baru jaubevū űūjare paperauocare, űūameja űūjare aru ye paruéde cūvarivūre soyūiyocare.

Caiṽ r̄õeva m̄jare jãiv̄ majinajarama jãve ñ̄jare J̄menijic̄i daroimarare aru ñ̄i par̄éde c̄variv̄are, m̄je oat̄v̄aiye báque boje m̄je ðaiyede, ñ̄je soȳiye báquede m̄jare Jesús ñ̄i yáṽaiye méne. M̄jare pare ṽṽ ñ̄ja. Que baru m̄jarecabu p̄perayoca Cristoi toivaino mácar̄õpe raiv̄ ñ̄je ùmei, ñ̄je ã̄metebenajiyere aiv̄ m̄jare. ³ Cristo ṽbi r̄õevare ne jãrajiyere aȳ caiye iye ñ̄i mearo ðacaiyede m̄jare, ñ̄i oat̄v̄are ðaiye báquede m̄jare, m̄je j̄ aiye boje ñ̄i yáṽaiye méne, ñ̄je soȳiye báquede m̄jare. Que baru m̄jarecabu p̄perayoca “Mearatamu na”, ñ̄i ar̄i toivaino mácar̄õpe m̄jare aru ñ̄i jíc̄õjeinope raiv̄ ñ̄jare, ijãrav̄cav̄ ne coreóvar̄ajiyere aȳ ñ̄i par̄éde. Ḑbenita toivabeteame ñ̄eminicoroque p̄perayocarã, aru buraiyoque c̄ravearã máre. Quénora oat̄v̄aic̄õjequemav̄ ñ̄ai Esp̄ritu Santore m̄jare, m̄je ùmene aru m̄je ðaiyede máre.

⁴ Jãve majidiv̄bu ñ̄ja me nuriéna soȳiv̄are Jesús ñ̄i yáṽaiye méne, J̄menijic̄i daroiye báque boje ñ̄jare aru Cristoi beor̄i soȳic̄õjeiye báque boje ñ̄jare. ⁵ Ñ̄javacari Jesús ñ̄i yáṽaiye méne nuriéna soȳr̄i ye majibev̄ ñ̄je baju majiéque. Quénora J̄menijic̄i recabe soȳr̄i majide ðaȳ ñ̄jare diede me nuriéna. ⁶ J̄menijic̄i vacari majide ðarejame ñ̄jare, úre memecaiṽare, ñ̄je soȳr̄ajiyere aȳ “Yópe ðajarã m̄ja, boropatebenajiv̄ ji jãinore”, ñ̄i yóbocar̄õ soȳino mácar̄õpe r̄õevare Cristoque. Toivacaino mácar̄õ ã̄menejaquemav̄ iye ñ̄i yóbocar̄õ soȳino mácar̄õ Cristoque, r̄õeva maje majinajiyere aȳ aipe ðaiye j̄ar̄õre majare. Quénora ñ̄i yóbocar̄õ

coyũino mácarõque Cristoque Jãmenijicũ Espíritu Santo majide ðayũbe aipe ðaiye jaũrõre majare. Jãmenijicũ ðaicõjeiye ãi toivaicõjeiye báqueque Moisés básũre põeva yaivũ básavũpe ne ũmei coateimara májebu Jãmenijicũre jarũvarĩ, maje ðaiye majibe boje yõpe ãi ðaicõjeiyepe. Æbenita Jãmenijicũ Espíritu Santoi ðaicõjeiyeque põeva arũrivũbu maje ũmei, ãi ðare ðaiye boje majare yõpe ãi ðaicõjeiyepe.

⁷ Javede “Yõpe ðajarã mũja, boropatebenajivũ ji jãinore”, Jãmenijicũ arĩ coyũrejaquemavũ põevare, ãi coyũiye báquede ãi ðaicõjeiyede Moisés básũre. Iye ðaicõjeiyede toivaicõjenejaquemavũ cũravearã. Dinũmũ mácarõre paredeca Jãmenijicũ meascũ baju ãi parũé pẽorejaquemavũ. Que baru Moisés básũi jiva máre pẽorejaquemavũ. Iye pẽoiye bíjare nũiyedeca, ãnina Israel básũi pãramena mácavũ ye jãivũ bũojabedejaquemavũ ãi jivare, pare pẽoiyeque boje. Que teni Jãmenijicũ jãðovarejaquemavũ meascũ bajure ãi parũé pẽoiyeque, ãi majide ðaiye báquede põevare aipe ðaiye jaũrõre náre ãi ðaicõjeiyeque, iye coatede ðaiye põevare úre jarũvarĩ. ⁸ Que baru pũeno baju jãðovarejaquemavũ meascũ bajure ãi parũé pẽoiyeque, ãi majide ðaiyede põevare aipe ðaiye jaũrõre majare ãi Espíritu Santoque, ñai arũre ðayũ majare maje ũmei, maje cũgãjiyepe ayũ Jãmenijicũque cainũmũ.

⁹ Jãmenijicũ, ãi javecarõ coyũino mácarõque Moisés básũque, põevare boropateivũre jãri, ñãjicõjenejaquemavũ náre. Æbenita ãi yõbocarõ coyũino mácarõque Cristoque, põevare

boropatebevure jãri, meadarejaquemavɯ majare. No ãi javecarõ soyũino mácãrõque Moisés básũque, jãðovarejaquemavɯ meascɯ bajure ãi parué pẽoiyeque. Ubenita yo ãi yóbocarõ soyũino mácãrõque Cristoque, pũeno baju jãðovarejaquemavɯ meascɯ bajure ãi parué pẽoiyeque. ¹⁰ Eĩ yóboque soyũquiye jipocai, no ãi javecarõ soyũino mácãrõ parũrejaquemavɯ. Ubenita yo ãi yóbocarõ soyũino mácãrõ Cristoque pũeno baju parũrõtamu. Que baru yóboquede ãi soyũrĩburu yóboi, no javecarõ ye parũbevɯ. ¹¹ Jũmenijicɯi soyũiyede no javecarõre Moisés básũque, “Cũiquíyebu”, arĩ dápiarejaquemavɯ. Ubenita ãi yóboque soyũiyede Cristoque, “Cũiméquiyebe”, arĩ dápiarejaquemavɯ. No ãi soyũino mácãrõ cũiquínoque jãðovarejaquemavɯ meascɯ bajure ãi parué pẽoiyeque. Ubenita yo ãi soyũino mácãrõ cũiméno maquinóque pũeno baju jãðovarejaquemavɯ meascɯ bajure ãi parué pẽoiyeque.

¹² Nũje jãve napini coreiye boje Jũmenijicɯ jãðovare nũcũyure meascɯ bajure ãi parué pẽoiyeque, ñũje soyũiyede Jesús ãi yávaiye méne, jidũbevɯna soyũvaivɯbu diede. ¹³ Moisés básũ, ñai cũmañɯ mácɯ ãi jivare cuitótecajeque ãnina judíova, Israel básũi pãramena mácavɯ, ne jãmenajiyere ayɯ iye pẽoiyede bíjare nũiyede ã mácure jocarĩ, soyũrejaquemavɯ Jũmenijicɯi yávaiyede jãvene arevɯ pðevare obebeɯjũare. Ubenita ñũjacarpũravɯ soyũivɯbu Jũmenijicɯi yávaiyede jãvene caivɯ pðevare caivɯmɯa. ¹⁴ ãnina judíova ye coreóvaivɯ bũojabedejaquemavɯ ne jãri boroteiyede Moisés

caicõjeimi ñh̄jare, ñh̄je coyurãjiyere ayu Jesús ãi yávaiye méne. Que baru hetubev̄na diede coyure nurajaramu ñh̄ja. ² Ñh̄je coyuiyede, ye ðabev̄n meatenajiv̄n ñh̄je baju arev̄n p̄eno yóre ñh̄jare ãmecororĩduiv̄n ne aiyepe. Ye c̄uyoje tede ðabev̄n ñh̄ja. Yavenina máre yéde ðabev̄n ñh̄ja. J̄hovabev̄n p̄evare. Aru oatuvabev̄n J̄menijic̄ui yávaiye méne. Quénora caiye J̄menijic̄ui yávaiye méne coyuvaiv̄bu yéde yavebev̄na, oatuvabev̄na, aru j̄hovabev̄na máre. Nópe ðarĩ J̄menijic̄ui j̄ainore j̄ãðovaiv̄bu caiv̄n p̄evare ñameja ñh̄jare aru ye paruéde c̄variv̄re, ne mearo dápiarãjiyere aiv̄n ñh̄jare.

³ Arev̄n p̄eva coreóvaiv̄n buojabema ñh̄je coyuiyede. ðbenita nárecabu quév̄na ina bíjare nuiv̄n J̄menijic̄ure jocarĩ toabo c̄iméboi. ⁴ Ñh̄je coyuiyede Jesús ãi yávaiye méne, náre jápiarĩ eabede ðaibi ñai abujuvai jaboc̄u Satanás, ñai jaboteȳn ij̄arav̄cav̄n J̄menijic̄ure coreóvabev̄re. P̄eva ne jápiarĩ earĩ j̄u aiye iye yávaiye méne yopedecabu ne j̄j̄uroe Cristo meac̄u baju ãi parué p̄oiyede, ñh̄je coyuiyede diede. ðbenita yóre j̄ari eabec̄u ãi j̄amepe p̄oiyede, nopedeca ina p̄eva diede j̄u abev̄n coreóvabema Cristo, ñai c̄uinátur̄n jípac̄u J̄menijic̄uque, meac̄u baju, ãi parué p̄oiyede, yóre ne j̄ari eabepe diede. ⁵ Ñh̄ja coyubev̄n ñh̄je borore, p̄eva ne p̄edarãjiyere aiv̄n ñh̄jare ne jabovava. Quénora coyuvaiv̄bu maje jaboc̄u Jesucristore. Ñh̄jacarp̄urav̄n quénora memecavaiv̄bu m̄jare, ñh̄je ðaiȳe boje yóre Jesucristoi ur̄õpe. ⁶ Mamarum̄re, J̄menijic̄ui c̄edaiye báquede caiyede, ñeminij̄arav̄n bácarõre,

“Miadájaro” ayu bácu, miadáre darejaquemavu Jūmenijicu. Ɛrecabe, yópe miadáre daiyere maje ũmene, coreóvare dayu meacu baju ũi parué pẽoiyeque. Maje coreóvaiyede Cristore, coreóvaivubu Jūmenijicu meacu baju ũi parué pẽoiyede, yópe maje jájuroere Cristo meacu ũi jiva pẽoiyede Jūmenijicui paruéque.

*Jesúre ju airõeva ne daino ũi paruéque
(Ro 14.10)*

⁷ Iye Jūmenijicu meacu baju ũi parué pẽoiyebu p̄eno bojesc̄e baju. Ɛbenita ñ̄ja coreóvaivubu c̄varivure iye parué pẽoiyede parubevure ñ̄je ũmei, ñ̄je bojesc̄abe boje, yópe jobojorobu parubebure aru bojesc̄abebure. Que baru Jūmenijicurecabe parure dayu ñ̄jare ñ̄je ũmei, jádovac̄ayu caiv̄u p̄evare úre paruc̄ure caiv̄u p̄eno. ⁸ Apen̄m̄ua ap̄ev̄u ñ̄jare c̄rijovaīvureca, Jesús ũi yávaiye méne coūr̄i ye dajocabev̄tamu ñ̄ja. Apen̄m̄ua aipe daiye jār̄õre ñ̄jare, ye majibev̄reca, ap̄ev̄u ye vainí t̄r̄i jārvaīv̄u buojabev̄tamu ñ̄jare. ⁹ Apen̄m̄ua ap̄ev̄u ñ̄jare ñ̄jine ðaiv̄reca, Jūmenijicu ye coatebebi ñ̄jare jārvar̄i. Apen̄m̄ua ap̄ev̄u ñ̄jare ãmedaiv̄vacari, ñ̄jare ye bíjare ðabev̄tamu na. ¹⁰ Caino ñ̄je n̄inoi, ñ̄je coūiye boje Jesús ũi yávaiye méne p̄eva boar̄i jārvaīȳr̄id̄uiv̄ubu ñ̄jare, yópe ap̄ev̄u ne boar̄i jārvaīye báquepe Jesúre. Ɛbenita ñ̄ja ap̄riv̄u c̄reja jádovaīv̄ubu Jesúre, ne boar̄i jārvaim̄u mác̄ure, ap̄c̄ure bedióva cojedeca caride, ñ̄jare cadateȳre. ¹¹ Cain̄m̄ua ñ̄je c̄uede ij̄ravure, p̄eva j̄eni j̄niduiv̄ubu ñ̄jare ap̄ev̄ure ne boar̄i

jarɨvarĩdurãjijere aivɨ ñɨjare, ñɨje coyɨiye boje Jesús ñi yávaiye méne. Aru ñɨja arɨrivɨ cãreja jáđovaiɨbu Jesúre, ne boarĩ jarɨvaimɨ mácsure, arɨcsure bediõva cojedeca caride, ñɨjare cadateyure. ¹² Que baru põeva ne boarĩ jarɨvaiyuedeca ñɨjare, ñɨjacarpũravɨ coyure návavaiɨbu Jesús ñi yávaiye méne, mɨje cɨrãjijere aivɨ cainɨmɨa mɨje diede jɨ aiyede.

¹³ Ye baju ãmevɨ põeva ne boarĩ jarɨvaiyue ñɨjare. Cainɨmɨa jɨ aivɨbu Jãmenijicure. Yõpe arĩ, arɨcsure toivaicõjenejaquemavɨ Jãmenijicɨ ñi yávaiyede: “Yɨ jɨ aivɨ Jãmenijicɨi yávaiyede jávene. Que baru coyɨyɨbu diede”, arĩ toivaicõjenejaquemavɨ. Aru quédeca ñɨja máre jɨ aivɨbu Jãmenijicɨi yávaiyede jávene. Que baru diede coyɨvavaiɨbu ñɨja. ¹⁴ Coreóvavaiɨbu ñɨja ñi yávaiyede jávene, ñi nacovaiye báque boje maje jabocɨ Jesúre yainore jarɨvarĩ, arɨre đacɨyɨ úre bediõva cojedeca. Que baru coreóvavaiɨbu ñɨja nacovacɨyure ñɨjare máre yainore jarɨvarĩ, ñɨje arɨrãjijere ayɨ bediõva cojedeca, ñɨje cɨe boje Jesucristoque cũinávure. Aru ñɨja mɨjaque, caivɨ majare nɨvacɨyɨme ñi cɨrđi, maje cɨrãjijere ayɨ úque cainɨmɨa. Que baru jidɨbevɨva coyɨvavaiɨbu diede. ¹⁵ Ñɨja vavaiɨbu caiye iye ñãjijede mɨjare boje, cadatenajivɨ mɨjare. Pɨeno baju obedivɨ põeva ne jɨ aiyede Jesús ñi yávaiye méne, ñɨje coyɨiyede, Jãmenijicɨ meadaibi náre ne ãmeina teiyede jarɨvarĩ, ñi mearo đacaiye boje põevare bojescɨbeda ñi me boje. Que baru ina pɨeno baju obedivɨ põeva torojuede jínajarama Jãmenijicure. Aru úcarpũravɨ pɨeno baju ne

puedaimu macnyume, ne rueno baju mearore jíye boje úre.

¹⁶ Que baru hetubevna Jesús ñi yávaiye méne coyure narajaramu ñña. Jāravna coapa vainíburu, parubede nuivnvacari ññje baju, maje úme parure nari, mamaeva oatvare nuivbu maja.

¹⁷ Ñájinureca maje cuede ijāravure, maumena vaiquíyebu maje ñájiyede. Que baru quijino dápiavbu diede. Aru maje curājiyede cavarō mearore Jūmenijicque, coreóvarājaramu jāve quijino bajura iye maje ñájiyede ijāravure. Ebnita maje ñájiye boje rueno urarō mearo baju cavarājaramu maja cainmna, jārav cūimējāravu baquinóre. Que baru urarō dápiavbu diede.

¹⁸ Maja dápiare nmevu maje ñájiyede, iye maje jāri buojaiyede. Quénora dápiare nuivbu iye mearo bajure maje cavarājiyede, cavarō mearo Jūmenijicni curōi, iye maje jāri buojabede cāreja. Iye maje jāri buojaiye cūiquíyebu. Maumena vaiquíyebu. Ebnita iye maje jāri buojabe cūiméquiye. Cainmna cūiquíyebu.

5

¹ Maje baju ijāravcarō yópebu cūrami maje úme curiñamipe. Majidivbu pojequibaju baquinóre maje yaiyede. Ebnita no pojeiyede, maja Jesúre ju airōeva cūvavv arebaju, maje úme curiñamipe. Ebnita cūrami pōeva ne daiñamipe āmev. Quénora Jūmenijicrecabe cuedayv arebaju mamabajure majare. No baju pojebequiyebu. Quénora cūquiyebu cainmna cavarō mearo Jūmenijicni curōi. ²⁻³ Etnivbu maje cuede yo

baju ijāravuocarōque. Pare napini coreivubu ānijāravu, Jūmenijicui jíquijāravu baquinóre arebaju mamabajure majare. Yópe baquiyébu maje ecoiyere mamadami cūrami aru maje doiyere cuitótecaje mamacajede máre, maje cubequiyere ayu yópe pōescu cuitótecaje cubescupe. Que baru maje ũme baju cūquiyebu cainumua.

⁴ Maje cuede yo baju ijāravuocarōque, pare ñājini, napini coreivubu maje cūvarājiyede arebaju mamabajure. Yópe pōescu ubebi cūcu cuitótecaje cubescupe, nopedeca maja ubevu curivu maje ũme baju cubevuva. Quépora uvu maja Jūmenijicui oatvaquiyere aivu maje bajure maja yaibévuvu. Que teni maje baju ijāravuocarō pojequibajure oatvajebeu Jūmenijicu, maje cūvarājiyere ayu mamabaju pojebequibaju cavarō mearocarōre.

⁵ Jūmenijicurecabe ñai majare meadayu bácu, maje baju oatvaquiyere ayu. Que baru iye maje baju oatvaiye jāvetamu. Úrecabe majide dayu majare, dacacuyure caino mearo yópe ũi aiye báquepedeca, ũi daroiye báque boje ñai Espiritu Santore.

⁶ Que baru ye jidubevuvu aru chīomevuvu máre napini corevavubu maje cuede cainumua, yo baju ijāravuocarōque cubevu cāreja, maje jabocu Cristoi curōi.

⁷ Majidivubu aipe ðaiye jaurore majare, maje ju aiye boje úre, majare majide dayure. Ubenita úre jāmevu cāreja.

⁸ Jidubevuvu aru chīomevuvu máre napini corede nuivubu maja. Pueno baju yaiyuvuvu maja, curājivu maje jabocu Cristoi curōi.

⁹⁻¹⁰ Ubenita caiyede jocarí, yópe maje jabocu Cristoi urōpe ðaiyuvuvu maja. Maje cuede

ijāravure aru maje cuede ũi cūrõre máre quénora ũi urõre ðaiyurivubu maja, caivn maja maje núrapiye boje Cristoi soyuquiyede maje ðaiye báquede méne o āmene ũi jāinoi. Bojedacuyume caivn majare yóre maje ðaiye báquepedeca ijāravure. Maje mearo ðaiye báque boje, mearo ðacacuyume majare. Ũbenita maje āmeno ðaiye báque boje, ñājine ðacuyume majare.

*Jāmenijicu ũi cārijimene ðaino majare
(Jn 3.3-7; Hch 16.23; Ro 14.10; Gá 6.15)*

¹¹ Maje jabocu Cristoi bojedaquiyeye boje caivn pōevare, ũre pueðaiye javn majare. Que baru pōevare ja are ðaiyurĩduivubu ñaja Jesús ũi yávaiye méne. Ũbenita soyubevn ñaja diede, cavarājivn ñaje boje méne. Quénora diede soyivnubu, pōeva ne ñājimenajiyeye aivn ne ja abe boje. Jāmenijicucarpūravn me coreóvayube ñajare, ñaje dáriaiyede ñaje ũmei. Que baru majibi ñajare jujovabevure aru mearo ðaivure. Napini coreivn yn majare máre nopedeca me majidivure aipe ārojarivure ñajare. ¹² Bediónva cojedeca ũbenina arĩ dáriabejarã mja ji nóre aiye boje majare coreóvare ðaiyucure ñameja ñajare aru ye parúede cavarivure. Quénora majare torojure ðaiyurĩduivubu ñaje ðaiye boje, maje majinajiyeye ayu me ina bueipōeva āmecorojurogivn ñajare ne soyuiyede. Āmecoroiyurĩduivubu ñajare, ne ube boje ne jāiyede aipe ārojarivure ñajare. Ũbenita majibema aipe ārojarivure ñajare ñaje ũmei. ¹³ Arevn “Pablojã ārumevutamu”, ũbenina adama. Ũbenita ārumevn āmevn ñaja. Ārumevure ārojaru, ye baju āmevn. Ðaivnubu ñaja yóre Jāmenijicui

urõpe, mearore jínajivũ úre. Ubenita jáve ãrurivũbu ñhja, memecarãjivũ mñjare. ¹⁴ Memecaivũbu mñjare Cristoi ure ðaiye boje ñhjare, ãi ue boje caivũ pðevare.

Maja coreóvaivũbu cũinácũ ãmũ, maje jabocũ Cristo, yaicáyũ básure caivũ pðevare boje. Caivũ pðeva yaijũrorivũreca ne ãmeina teiye boje, Cristorecabe yaicáyũ básũ majare boje. Que baru caivũ úre jũ aivũ yópe yaivũ básavũpebu maje cãede úque cũinávũpe. ¹⁵ Cristo yaicárejaquemavũ caivũ pðevare boje, maja úre jũ aivũ, maje dajocarãjiyere ayũ maje ðaiyede, torojũre ðarãjivũ maje baju quénũra, ubenita quénora maje ðarãjiyere ayũ caiyede, maje torojũre ðarãjiyere aivũ úre. Úrecabe yaicáyũ básũ aru Jũmenijicũi nacovaimũ mácũ máre majare boje. ¹⁶ Ñhje jũ aiye báquemata Cristore, “Que baibi”, arĩ dápiabevũ aipe ãrojacure pðecure ñhje jáiye boje úre, yópe ijãravãcavũ Jesúre jũ abevũ “Que baibi”, ne arĩ dápiaiyere. Ñhja nápe paivũ “Que baibi”, arĩ dápiaivũ básavũvacari Cristore javede, caride nápe paivũ “Que baibi”, arĩ dápiabevũ. ¹⁷ Que baru maja Cristore jũ aivũ cãrivũbu úque cũinávũpe. Jũmenijicũi oatãvaimaratamu maja. Yópe mamarũmũre pðeteivũ básavũpebu. Maje dápiayede, maje ðarĩ cõmajiyede, maje jũ arãjiye jipocai Cristore dajocãðavũ maja caride. Quénora maje cãvae boje mamaũmene, maje dápiayede, maje ðarĩ cõmajiyede, oatãvaðavũ maja caride. Majarecabu dajocavũ básavũ javede maje ðarĩ cõmajiyede báquede maje jũ arãjiye jipocai. Quénora ðarĩ

cõmajiyavũ mamaene caride.

18 Jãmenijicũrecabe ðare ðayũ caiye iyede majare boje. Cristoi ðaiye báque boje, Jãmenijicũ cãrijimene ðarejaquemavũ majare úque, maja úre maucũvarivũ bácvũ, maje yóvarãjiyepere ayũ úre. Aru ñhãjare cãrijimene ðare ðaicõjenezame arevũ põevare máre úque, na úre maucũvarivũ, ne yóvarãjiyepere ayũ úre. 19 Yópe ayũbu yũ. Cristoi ðaiye báque boje, Jãmenijicũ cãrijimene ðaiyũrĩduibi caivũ ijãravũcavũre úque, ina úre maucũvarivũ, ne yóvarãjiyepere ayũ úre. Coyũrĩ ñájine ðabebi ne vainí tuiye báquede ãi ðaicõjeiyede jocarĩ. Aru ñhãjare coyũicõjeimi náre ãi yávaiye méne ãi cãrijimene ðaiyena. 20 Cristoi ðaroimaramu ñhãja, coyũcarãjivũ ãi yávaiye méne. Ñhãje arĩ coyũiyede põevare “Maucũvabejarã mãja Jãmenijicũre. Quénora úre cãrijimene ðare ðaicõjejara mãjare úque” arĩ, yopedecabu Jãmenijicũvacari ãi que jẽniajũroe náre. Ñhãja parũrõreca jẽniacaivũbu mãjare Cristore boje. Yópe arĩ, “Maucũvabejarã mãja Jãmenijicũre. Quénora úre cãrijimene ðare ðaicõjejara mãjare úque”, Cristo ñhãjare jẽniaicõjeimi mãjare. 21 Maja cãrivũ Jesucristoque cũinávũpe Jãmenijicũi cãrijimene ðaimaramu caride. Cristovacari ye ãmenore ðabedejaquemavũ cainũmũa. Ëbenita Jãmenijicũ jãrejaquemavũ úre yópe ãi jãiyepere ãmenore ðayũpe majare boje, meadacũyũ majare. Que baru Jãmenijicũ jãñũme majare cãrivũre Jesucristoque cũinávũpe, yópe ãi jãiyepere boropatebevũpe.

6

¹ Aru ñña memecaivn Jāmenijicre mñaque parurõreca jēniavaivnbu mñare, mñje jn are nurajiyere aivn Jāmenijicai urarõ mearo ðacaiyede, ñi meadaquiyere aivn mñare. ² Jāmenijicvnacari, yópe arĩ, toivaicõjenejaquemavn ñi yávaiyede:

Mñje órejarājiyede ynre, ji cadatequiyere aivn mñare, járiarĩ cadatecnyntu mñare. Yo jāravn baquinó ji meadaquijāravnre, meadacnyntu mñare, arejaquemavn Jāmenijicn.

Járijarā mñja. Caridecabu Jāmenijicai mñare cadatejrorijāravn. Cari jāravnrecabu Jāmenijicai mñare meadajrorijāravn. Mñare cadateni meadaiynbi Jāmenijicn cari jāravn baju. ³ Cainntna ññje memecaiyede Jāmenijicre, ye āmeina teiyubevn ñña aru arevnre máre ye āmeina tede ðaiyubevn ñña, ñame ne āmeina yávarĩ buojabenajiyere aivn ññjare aru jn abevn āmenajiyere aivn Jāmenijicai yávaiye méne, “Diede coycaipõeva āmeina teivnbu aru āmeina tede ðaivnbu arevnre máre” aivn. ⁴ Quéhora caiye ññje ðaiyeque jãðovaiynrivnbu ðaivn me, yópe memecaipõevare jnẽpe Jāmenijicre.

Que baru nariynrivnbu cainntna ññje ññjiyede, ññjare jnẽde, aru ññje cārijiyede máre. ⁵ Põeva ññjare jara popeivn bācavnvacari, ññjare jēni jacoivn bācavnvacari āmeina teivnre jēni jacoĩñami jívnĩ, aru ññjare maucvnarĩ, cārijovari boaiynrivn bācavnvacari máre, caiye ññje ðaiyeque jãðovaiynrivnbu ðaivn me, yópe

memecaipõevare jaúere Jūmenijicare. Ñija urarõ memeiũa b́acav́vacari p̃u uetuiyeta, aru ñija ćameũa b́acav́vacari ñije memeiye boje, aru ñija áiyede ámeũa b́acav́vacari máre ñije memeiye boje, cainũa j́adovaiurivubu ðaiv́u me, yóre memecaipõevare jaúere Jūmenijicare. ⁶ Que baru ámeina tebev́va ðare ñiyurivubu me Jūmenijicai j́ainore. Jūmenijicai ýavaiyede j́avene majide ñiyurivubu. Aru narine ñiyurivubu põeva ne ðaiyede. Cadatede ñiyurivubu põevare. Cure ñavaiurivubu ñai Esṕritu Santore aru ure ñiyurivubu põevare cainũa. ⁷ Jūmenijicai ýavaiyede j́avene coyare ñiyurivubu. Aru Jūmenijicai parúeque ñije ćvaede memecare ñiyurivubu. Cainũa mearore ðaiurivubu, meatenajiv́u maucvabuŕi ámenore, yóre churarava ne meateiyere, ne maucvarájiyere aiv́u ne mauvare.

Que teni majidivubu ñija aipe ðaiye jaurore, vainí tuŕi jarvvarájiv́u ámenore aru vainí tubenajiv́u ñija máre. ⁸ Apenũa arev́u põeva pueðadama ñijare. Aru apenũa pueðabenama ñijare. Apenũa arev́u põeva ámeina ýavadama ñijare. Aru apenũa me ýavadama ñijare. Apenũa “Borocurivubu”, ubenina aŕi d́aríadama ñijare, ñija borocubev́va ýavaiyede j́avene coyvaiv́ureca. Ubenita ye baju ámeũa ñijare. ⁹ Ñija obediv́u ne me coreóvaimarareca, apenũa “Caiv́u ne coreóvabemaratum”, ubenina aŕi d́aríadama ñijare. Arev́u “Náre ne boaicõjeimara márajima”, ubenina aŕi d́aríav́ureca ñijare, ñija arurivubu.

Ñh̄jare ɱrarõ ñájine ɖaivɱvacari, ñh̄jare boarĩ jarɱvabema. ¹⁰ Apeɱɱɱa ch̄ioivɱvacari ñh̄jare ãmeno vaiye boje, torojɱrivɱbu ñh̄je ũmei cainɱɱa. Ijãravɱque cɱve cɱvabevɱvacari, apeɱre cɱve cɱvarivɱpe tede ɖaivɱbu ne ũmei ɱrarõ Jãmenijicɱi mearo ɖacaiyede ñh̄je cɱvare ɖaiyede náre Jãmenijicɱi yávaiye méne. Aru ñh̄ja ijãravɱquede cɱvabevɱvacari, caiye iye méne Jãmenijicɱi cɱvare ɖaiyede ã jinare cɱvarivɱbu ñh̄ja.

¹¹ Mh̄ja, jíɱ, Corintocavɱ, jidɱbevɱva coyɱivɱbu m̄jare nurié, ñh̄je dáriaiyede ye yavebevɱva. Jãɖovaivɱbu pare ñh̄je ɱede m̄jare. ¹² Joai ãmevɱ ñh̄je ũme m̄jare jocarĩ. Ñh̄jacarɱrɱvɱ yóvayɱbevɱ ãmevɱ m̄jare. Quénora joai ũme cɱvɱ ñh̄jare jocarĩ. M̄jacarɱrɱvɱrecabu yóvayɱbevɱ ñh̄jare. ¹³ Que baru yɱ jēniaivɱ m̄jare parɱrõrecɱ, yóre népacɱi jēniaiyere ũi m̄rare. Yóre ji pare ɱere m̄jare, quédecɱ ɱjarã yure.

*Pablo ãi majicaino Jesúre jɱ airḏevare, ne yóvabenajiyere ayɱ Jesúre jɱ abevɱque
(1 Co 3.16; 6.19)*

¹⁴ Ƴbenita ji ɱedecɱ m̄je yóvarãjiyere ayɱ yure, yóvabejarã m̄ja ina Jesúre jɱ abevɱque, uparivɱ teiyede náque aru ñajivɱ tãuturare aru pɱɱbɱoiyede náque máre. Pḏeva mearore ɖaivɱ ye b̄ojabename yóvaivɱ ina ãmenore ɖaivɱque. Aru pḏeva miadároi cuivɱpe, ne mearore ɖare ñh̄iye boje, ye b̄ojabename yóvaivɱ náque, ina ñeminoi cuivɱpe, ne ãmenore ɖare ñh̄iye boje. ¹⁵ Cristo ye b̄ojabebi yóvayɱ ñai abujuvai jabocɱque. Aru Jesúre jɱ airḏecɱ ye

bhojabebi yónayn Jesúre jn abesque, ne dápiarĩ cõmajibe boje cõinátun. Nácapũravn pẽpeimarare mearore jívaivabu. Ebnita majacapũravn Jãmenijicre mearore jívaivabu. ¹⁶ Aru pẽpeimara ye bhojabenama yónaivn ñai Jãmenijicn arncn ñi mearore jíñami jívn. Maja Jesúre jn airõevavacari ñai Jãmenijicn arncni mearore jíñamipebu. Yópe arĩ, toivaicõjenejaquemavn Jãmenijicn ñi yávaivede: Ji põevaque cncnyntu yn. Yópe ji cuiyere ne jẽneboi yónacnyntu yn náque. Ne mearore jímn macnyntu yn. Aru nácapũravn ji põeva marajárama, arejaquemavn Jãmenijicn.

¹⁷ Que baru Jãmenijicn yópe máre arĩ toivaicõjenejaquemavn ñi yávaivede, ñi põeva ne majinajiyere ay n aipe ðaiye jaũõre pẽpeimarare mearore jívnre:

Náre dajocarĩ, etajarã mnja náre jocarĩ. Que teni náque yónabeni, coatejarã mnja náre jarvnarĩ. Ye tũbejarã mnja caiye ne cvaede, ne ãmeina ðaiyeque cvaede. Que ðaru, mnjare me corn etacnyntu yn. ¹⁸ Yn bacnyntu mnjercn. Aru mnja jímara marajáramu, arejaquemavn maje jabocn Jãmenijicn, ñai parncn caivn pñeno.

7

¹ Jãve Jãmenijicn ðacacnyntu majare caiye iye mearo ðacaiyede yópe ñi aiye báquepedeca. Que baru mnja, jívn, ji cnara, yópe põevai jarvnaiyere docncñede ne joaiyede, nopedeca jarvnaiye javn majare maje ãmeina teiyede. Iye maje bajure ãmeñaiyede aru maje ñmene máre ãmeñaiyede coatenajarevn diede jarvnarĩ.

Jūmenijicure memecaiye matuiyeda jaunv majare, maje puedaiye boje áre.

Corintocav Jesúre ju aipõeva ne jaruvaino ne ãmeina teiyede

(2 Co 2.13)

² Ujarã ñujare. Jápiarĩ adabejarã ina ãmeina yávaivure ñujare. Ñamene ãmeina ðabetecarã ñuja. Ñamene ãmeina tede ðabetecarã ñuja. Aru ñamene jujovabetecarã ñuja. ³ Caiye iye ji toivaicõjeiyede apesure mujare toivaicõjemevn ãmecorocuyun mujare. Yóre ji toivaicõjeiye báquepedeca apesure mujare jipojĩcai, pare urivubu mujare. Ñuje urarõ ue boje mujare, yóvaivurivubu mujare maje cuede ijãravai. Aru apenv ne mujare boarĩ jaruvaiyuru, mjaque yaiurivubu ñuja. ⁴ Jidabecuna couvun mujare nurié ji dáriayede ye yavebecuna. Mja torojure ðadavã yure. Que baru apenv põevare couvubu mje borore. Caiye maje ñájiyedeca, mja cadateðavã ñujare, mje parure ðaiye boje ñuje ũmei, aru mje torojure ðaiye boje máre ñuje ũmei.

⁵ Ñuje eaiyede yui Macedonia ãmicurijoborõi, pu caride máre ye jabuvabevn ñuja cãrijivn. Cainumna ñájivaivubu ñuja, apenv ne maucvave boje ñujare aru ñuje cãrijiyede boje põeva ne ðájuroede aru mja máre, mje ðájuroede. “Dajocarãjichuma ne ju aiyeede Jesús ũi yávaiye méne”, arĩ dápiarĩ mujare, cãrijivubu ñuja. ⁶ Ubenita Jūmenijicurecabe, ñai cadateyuna ina cõmaje ãrojarivure, cadateyuna bácu ñujare. Parure ðáme ñujare ñuje ũmei, Titoi edaiyede yore. ⁷ Parure ðaibi ñujare ñuje ũmei, ũi edaiye báque boje, cuvun ñjaque. Ubenita pueno

baju parure ðaibi ñh̄jare ñh̄je ũmei, ãi coyũiyede m̄jje parure ðaiyede úre ãi ũmei. Pare ñh̄jare j̄aiyurivubuya. Ch̄ioivubuya m̄jje ãmeina teiyede. C̄arijivubuya ji ñájiyede m̄jje boje. Que baru p̄eno baju torojv̄u yu ji ũmei.

8 Mamar̄m̄re ji jaroiyede m̄jje no paperayoca ji toivaic̄ojeino mácar̄ore ap̄ec̄re, jarac̄yu m̄jje ãmeina teiye boje, pare c̄arijiñ̄ matec̄ac̄ yu. “¿Ch̄iore ðaquijich̄ari yu náre?” ar̄i dáriaȳu batec̄ac̄. Aru m̄jje j̄ari boroteiyede no paperayoca bácar̄ore, ch̄ioquemav̄u m̄ja. Yu m̄jje ch̄iore ðaȳu bácv̄acari, “Nore ap̄ec̄re toivaic̄ojeiye jaubeteav̄u yare”, ar̄i dáriabev̄u yu. Ch̄ioiv̄u batequémav̄u m̄ja obebej̄arav̄are. 9 Caride torojv̄u yu, ji toivaic̄ojeiye báque boje ap̄ec̄re no paperayoca bácar̄ore. Ji ch̄iore ðaiye báquede m̄jje torojv̄ev̄u yu. Ũbenita me torojv̄u yu, m̄jje ch̄iori oat̄v̄aiye boje m̄jje ðaiyede. M̄ja j̄aquemav̄u m̄jje ãmeina teiyede yóre J̄umenijic̄i j̄aiyep̄e diede, m̄jje oat̄v̄aiye báque boje m̄jje ðaiyede. Que baru m̄jje ãmed̄abetecac̄ yu, ji toivaic̄ojeiye báque boje ap̄ec̄re, majicac̄yu m̄jje. Quéno m̄jje cad̄atecac̄ yu.

10 Ñai j̄añ̄ ãi ãmeina teiyede yóre J̄umenijic̄i j̄aiyep̄e diede ch̄iori oat̄v̄aȳube ãi ðaiyede. Que baru J̄umenijic̄i meadaȳube úre, ãi ãmeina teiyede jar̄var̄i. Aru ch̄iom̄ec̄ube cain̄m̄a. Ũbenita ñai j̄añ̄ ãi ãmeina teiyede yóre p̄eva J̄umenijic̄re coreón̄abev̄u ne j̄aiyep̄e diede ch̄ioñ̄ame, ãi c̄ayoje teiye boje p̄eva ne j̄aiyede, ũbenita oat̄v̄aiȳubec̄ube ãi ðaiyede. Que baru ñaine

Jūmenijicū coavayube ūre jaruvarĩ cainumua. ¹¹ Dárijarã mija caiye iye mearo vaiyede mujare, mije chĩori jãiyē báque boje mije āmeina teiyede yóre Jūmenijicūi jãiyēpe diede. Maumena corebevuva iye āmeina teiyede dajocaquemavu. Coymcaquemavu ji borore, cadatenajivu yure ji maucu ũi āmecoroyede yure. Jaraqumavu mije bajumia mije āmeina teiye báque boje. “¿Nóre āmeina tenajichuri maja cojedeca?” arĩ dárjarĩ jidutequemavu mije ñájijuroede die boje. Jãiyurĩduquemavu yure cojedeca. Cãrijivu yure boje ji ñájiyede mujare boje, yure ju aiyutequemavu. Aru ñai ji maucure ñájine daquemavu. Caiye iye mije ðaiye báqueque jãðovaquemavu mije baju boropatebevyupe caride.

¹² Jãðovaiyubetecacu ñai āmedayū boropateyure, ũi āmeina teiye boje aru yū, ũi āmedaimū mácu, boropatebecure quédada, no paperayoca ji toivaicõjeino mácarõre apesure mujare. Quéhora jãðovaiyubetecacu mujare Jūmenijicūi jãinore mije chĩoyede, ñije ñájīye boje, mije pare urĩ cadateiyue boje ñujare. ¹³ Que baru ñujare me cadatedavũ mija, parure ðarĩ ñije ũmei, mije me járijarĩ ju aiye boje yure.

Torojuvu ñija, mije nóre cadateiye boje ñujare. Ūbenita rueno baju torojuvu ñija, ñije jãiyede majesū Tito ũi torojue boje, caivu mija mije cadateiye báque boje ūre, ũi parure ðaquiyepe ayū ũi ũmei, ũi cūe báquede mije yebai. ¹⁴ Titoi etaquiye jipocai, jãcunucūyū mije yebai, mije torojure ðaiye boje yure, “Ñujare me járijarĩ ju arãjarama majevū Corintocavu”, arĩ coymcacū ūre mije borore. Aru mije

me járiarĩ jũ aiyẽ boje, cãyebevũ yũ, jĩ nõre soyũiyẽ báque boje úre. Yõre caiye ñũje soyũiyere mũjare jávepe, quédca jĩ soyũiyẽ báque mũje borore Titore máre jávetamu. ¹⁵ Caride pũeno baju mũbi mũjare, ãi ãruéne mũje me járiarĩ jũ aiyede úre, aru mũje me jacorũiyẽ báquede úre máre, úre pueðarĩ yõre mũje pueðajũroere jabocũ jidojacũre. ¹⁶ Pare torojũvũ yũ. Jidũbecũva aru chĩomescũva máre majivũ yũ mũjacarũravũ ðaivũre caiyede yõre mũjare jauéde, ye jaũbeda.

8

Jesúre jũ aipõeva ne jíno jecũbevũva cũve cũvabevũre
(Ro 12.17; 15.26)

¹ Mũja, jívũ, caride mũjare coreóvare ðaiyũrivũbu ñũja ina Macedonia ãmicũrijoborõcavũ Jesúre jũ aipõeva ne mearo ðaiyede Jũmenijicũ mearo ðacaiye boje náre bojecũbeda ãi me boje. ² Návacari pare ñájivaivũbu. Ëbenita ñájivũvacari, jáðovaðama Jesúre jũ aivũre jáve. Ñájivũvacari, cainũtũa me torojũma ne ũmei. Aru návacari ure cũve cũvabevũtamu. Ëbenita cũve cũvabevũvacari, jecũbevũva jívaivũbu ina Judea ãmicũrijoborõcavũ Jesúre jũ aipõeva cũve cũvabevũre yõre cũve cũvarivũ ne jíjũroere. ³ Jáve soyũivũ yũ mũjare. Caino ne oainore jíma na. Aru pũeno baju yõre ne jíye bũojabejũroere jíma na. Jíbeteima ne cũvaequede náre jaũbede quénora. Ëbenita náre jauéquede máre jíma na. Aru põescũ cũbeteame jícõjeñũ mácũ náre. Quénora návacari “Jínajarevũ, caðatenajivũ ina

suve sɔvabevɔre”, aɔquemavɔ. ⁴ Parɔrõreca ñɔjare jẽniavɔ bateima, ñɔje ñni nɔvarajiyere aivɔ ne tãutɔrare ina Judeacavɔ Jãmenijicɔi põeva sɔve sɔvabevɔre. ⁵ Ñɔje coreiye báque pɔeno baju, jíma na. Mamarɔmɔre “Yóre mi ɔrõre ðarãjaramu ñɔja”, aɔquemavɔ maje jabocɔ Cristore. Aru no yóboi, “Yóre mɔje ɔrõre ðarãjaramu ñɔja”, aima ñɔjare, Jãmenijicɔi nóre aicõjeiye báque boje náre. ⁶ Ñɔje jáiye boje ina Macedoniacavɔ Jesúre jɔ airõeva ne pare caðateiyɔede ina sɔve sɔvabevɔre, Titore jẽniacarã ñɔja paredeca, ñi copainɔquiye aivɔ mɔje yebai. Javede Tito cójjovarĩ búquemavɔ mɔje jíyede. Que baru jẽniacarã ñi caðatequiye aivɔ mɔjare, mɔje cójjovarĩ buɔjarãjiye aivɔ tãutɔrare, mɔje jínajiyede ina sɔve sɔvabevɔre.

⁷ Mɔja jɔ aivɔbu Jesúre arevɔ pɔeno. Mɔja souɔivɔbu Jesús ñi yávaiye méne arevɔ pɔeno. Mɔja coreóvavɔbu iye yávaiyede jávene arevɔ pɔeno. Maumena corebevɔva mɔja memecaiyɔrivɔbu arevɔre arevɔ pɔeno. Mɔja ɔrivɔbu põevare yóre ñɔje ɔere arevɔ pɔeno máre. Que baru quédeca pɔeno baju jíjarã mɔje sɔvaequede máre, caðatenajivɔ sɔve sɔvabevɔre.

⁸ Ji souɔiyede mɔjare diede, jícõjemevɔ mɔjare. Quénora coreóvare ðayɔbu mɔjare arevɔ Jesúre jɔ airõeva ne ɔrarõ jíyena, ne pare ɔe caðateiyɔe boje sɔve sɔvabevɔre, mɔje jáðovarajiyere ayɔ mɔja máre jáve ɔĩ caðateiyɔrivɔre náre mɔje jíyeque jecɔbevɔva. ⁹ Mɔja me coreóvavɔbu iyede. Maje jabocɔ Jesucristo, ñi pare ɔe boje majare, pɔeno baju mearo ðacarejaquemavɔ majare bo-jecɔbeda. Ñai sɔve sɔvasɔvacari caivɔ pɔeno, ñi

cъvae boje caiye majepacъ Jămenijicъi parŭede, pŭescupe teni cъve cъvabescupe caivъ pŭeno tede-jaquemavъ ũ. Aru ũi nŭpe teiye băque boje, cъve cъvarivъrebu maja, maje cъvae boje caiye iye Jămenijicъi mēne. Que baru ũi nŭpe cađateiye băque boje majare, arevъre cađateiye jавъ ма- jare măre.

10 Yъ jĭcŭjeiyъbecъvacari, majicaiyъvъ mъjare. Ji dăriaru, meavъ mъjare mъje бѭjару iye tăutъra cŭjijovaiye mъje бѭiye băquede areѭъ baredede. Mъjarecabu jĭni бѭivъ băcavъ caivъ arevъ jĭvъ ne jĭnajiye jĭrocâi. Aru pŭeno baju mъjarecabu “Jĭnajarevъ” aivъ băcavъ măre caivъ arevъ “Jĭnajarevъ”, ne arăjiye jĭrocâi. 11 Que baru maumena corebevъva бѭojajară iye mъje бѭiye băquede. Mъja pare бѭiyarivъ băcavъ iye tăutъra cŭjijovaiyede, cŭjijovarĭ бѭojajară măre maumena corebevъva. Jĭjară yŭpe mъje oainope, mъje cъvaecarŭque. 12 Maje jăve jĭyъru, cađatenajivъ arevъre, Jămenijicъ torojъcъ me jăŭme maje jĭyede. Jămenijicъ ũbi maje jĭyede yŭpe maje oainope, maje cъvaecarŭque. Jĕniamecъbe majare maje jĭyede maje cъvabede. 13 Yъ ũbevъ mъje jĭnajiyepe ayъ arevъre javeđe, pъ mъje cъvabeta mъjare javeđe. 14 Quĕnora ũvъ yъ caivъ ne cъvarăjiyepe ayъ cĭinăturъra. Que baru caride mъjacarŭravъ, cъvarivъ caiye mъjare javeđe aru mъjare javeđ pŭeno măre, jĭjară, cađatenajivъ ina cъvabevъre. Aru arevъmъre năcarŭravъ, cъvarăjivъ caiye năre javeđe aru năre javeđ pŭeno măre, jĭnajarama, cađatenajivъ mъja cъvabenajivъre. Que teni

caivn cūináturu c̄varãjivubu. ¹⁵ Quédeca yópe arĩ, toivaicõjenejaquemavn J̄menijicu ñi yávaiyede: “Ñai urarõ ññn máscu p̄r̄uiyede c̄vabedejaquemavn. Aru ñai quĩjino ññn máscure jaubedejaquemavn”, arĩ toivaicõjenejaquemavn.

Nópe ayu, J̄menijicu jíyure ñi p̄õevare náre jaúede cainm̄na aiyurejaquemavn.

Tito aru p̄ncarã ñi yóvaimara ne n̄rajino Corinto

¹⁶ J̄menijicu Titore cadateiyure ñaibi m̄jare yópe ñi cadateiyure ñaiyere yure. Que baru toroj̄ede jívu J̄menijicure. ¹⁷ Tito pare cadateiyubi m̄jare. Apescu coraicõjemesc̄va úre m̄je yebai, úvacari “Corinto coraiyv̄n yu”, áme. Que baru ji j̄ñiaiye báquede úre paredeca, ñi corain̄quiyere ayu m̄je yebai, maumena corebec̄va j̄ áme yure.

¹⁸ Que baru j̄sc̄n̄sc̄yume m̄jare bediõva. Aru úque jaroc̄yumu yu apescu majesc̄re, majare j̄ ayure Jesúre. Caivn Jesúre j̄ air̄õeva me puedadama úre, ñi coȳiye boje Jesús ñi yávaiye méne, ñi mead̄aiyede p̄õevare. ¹⁹ Obediv̄n ne puedaim̄vacari ñi coȳiye boje Jesús ñi yávaiye méne, p̄eno baju ne puedaim̄me Macedonia ñmic̄rijobor̄cavn Jesúre j̄ air̄õeva cójjivaiyv̄n, ne beoiye báque boje úre, ñi yóvaquiyere aiv̄n ñ̄jare, ñ̄je n̄varajiyede iye t̄aut̄arare Judea ñmic̄rijobor̄õi. Cadatecyume ñ̄jare, ñ̄je j̄ari coreñaiyere ayu me iye m̄je jíyede. Me j̄ari coreiyuriv̄bu ñ̄ja diede, p̄õeva ne mearore j̄ñaiyere ayu maje jabocu Jesucristo ne puedaim̄re aru j̄ãõvarajiv̄n maja Jesúre j̄

airðeva maumena corebevnava cadateiyurivure majevn sãve sãvabevure. ²⁰ Ëre yóvaicõjeivubu ñujare, ñame ne ãmeina yávarãjiyere aivn ñujare, ñuje nãvaiye boje iye ure tãuturare, mije jíyede. Ñamene ye ãmeno jáicõjeiyubevn ñujare yópe ne jáiyere ãmeina teivure. “Ñuje tãuturare ñavaivãbebu”, ãbenina arĩ soyubejarãri pøeva. ²¹ Que teni urivubu ñuja pøeva ne járãjiyere aivn mearo ñuje ðaiyede cainmãa, yópe Jãmenijicã jáiyepedeca mearo ñuje ðaiyede. Jãmenijicã coreóvayube ñuja jínajivure caiye iye tãuturare ina sãve sãvabevure. Ëbenita urivubu ñuja pøeva máre coreóvaivure diede.

²² Aru náque jarocuyumu yã apesã majesãre, majare jã ayãre Jesúre. Ñuja buojãivubu majidivn ãre pare cadateiyucãre apevure, ñuje jáiye boje aipe ðarĩ cõmajiyure. Ëi járiaiye boje mije borore, jáve napini coreyube mija jínajivure jecubevnava, cadatenajivure me ina sãve sãvabevure. Que baru pãeno baju jácãniyucãbe mijare. ²³ Pøesã ãi jëniari járũ ñamejare aru ye parãéde sãvarivure, yópe arĩ, soyujarã mija: “Titobe Pablöre yóvayã, Jesúre memesayã aru majare Jesúre jã airðevare cadateyã”, arĩ soyujarã Tito ãi borore. Aru apevn ina pãcarã ãmãva ne borore, yópe arĩ, soyujarã: “Macedoniacavn Jesúre jã airðeva cójijivaivn ne jaroimaramu, nãvarajivn ne jíye báquede Judeacavn Jesúre jã airðeva sãve sãvabevure, pøeva ne mearore jínajiyere aivn maje jabocã Jesucristore ne pueðaimure”, arĩ soyujarã mija. ²⁴ Náre me copã etarĩ, pueðarĩ, cadateni, jáðovajara náre aru náre ðarõivn bácvãre máre jávene ji

coyuiye báquede náre m̃je borore. Ñ̃jare torojure ðaiṽbu m̃ja.

9

Jesúre j̃u aip̃ðeva ne j̃ino, caðatenajiṽu apeṽure

¹⁻² Apeṽure m̃jare toivaic̃ðjene ñiye jaubeṽu yure, iye m̃je j̃inajiyere ayu jecubeṽva, m̃je cójjovaiye boje t̃aut̃urare apeṽju bácar̃ðre p̃u caride máre. Yu majiṽu m̃ja caðateiỹriṽure. Que baru m̃ja Acaya ãmic̃rijobor̃ðsaṽu Jesúre j̃u aip̃ðeva m̃je borore, yóre ar̃i, coỹṽaiṽu yu ina Macedonia ãmic̃rijobor̃ðsaṽu Jesúre j̃u aip̃ðevare: “Majeṽu Acayacaṽu cójjovaiỹṽbu yu iye ne j̃inajiyede ina c̃ave c̃ṽabeṽure apeṽju bácar̃ðre p̃u caride máre”, ar̃i coỹṽaiṽu yu. Aru m̃je maumena corebeṽva j̃iỹe boje, obediṽu ina Macedoniacaṽu máre maumena corebeṽva j̃iỹriṽbu. ³⁻⁴ Ina yóbec̃r̃ã majeṽu Jesúre j̃u aip̃ðevare jaroc̃ỹutu yu m̃je yebai, ne caðatenajiyere ayu m̃jare, m̃je cójjovar̃i b̃uõjar̃ãjiyere ayu m̃je t̃aut̃urare. Que teni m̃ja j̃ãðovarajaramu j̃ãvene iye ji coỹuiye báquede m̃je borore apeṽu majeṽu, Macedoniacaṽu, ne eaiyede ỹúque. “Majeṽu Acayacaṽu cójjovaiỹṽbu yu ne j̃inajiyede javede”, ar̃i coỹure ñiṽu yu. Ñ̃je ear̃ãjiyede m̃je yebai, m̃je cójjovabedu c̃ãreja m̃je j̃inajiyede, pare c̃ỹejebu yu, ji coỹr̃ĩduiye báque boje ṽbenina m̃je borore. Aru m̃ja máre c̃ỹejebu pare. ⁵ Que baru j̃ẽniaiṽu ina yóbec̃r̃ã majeṽure, ne ñarajiyere ayu m̃je yebai ji ñquiyere j̃ipocai. Caðatenajarama m̃jare, m̃je cójjovar̃i b̃uõjar̃ãjiyere ayu m̃je j̃inajiyede, yóre “J̃inajaramu”, m̃je aiye báqueredeca j̃ipocamia.

Que teni jáðovarajaramu mąja ji jícðjememarare, quénora jíyurivure jecubevava.

⁶ Ārąjara mąja iyede. Mąje majióvarō mearore đaru arevare, Jąmenijicącapūravų mearo đacacųyme mąjare majióvarō baju. Ębenita mąje ąrarō mearore đaru arevare, Jąmenijicącapūravų mearo đacacųyme mąjare ąrarō baju. Jėvari couųiyeque oteipōescu ũi đaiyede couųquijivų yų. Oteipōescu obebeyabea oteiyabeare oteyų baru, ĩcųyme majióvarōra jėjįravų baquinói. Ębenita obediyabea oteiyabeare oteyų baru, ĩcųyme ąrarōra jėjįravų baquinói. ⁷ Caių mąja coara jíjarā mąje cąvaesarōre yópe “Quéno baju jícųyųtu yų”, mąje arĭ đarıaiyepedeca mąja coara mąje ũmei. Chĭori jecurivų jíyubevare yéde jíbejarā mąja. Apecųi jícðjeimarape máre yéde jíbejarā. Quénora torojųrĭ jecubevava jíjarā mąja, Jąmenijicųi ęe boje űai torojųrĭ jecubevava jíyure. ⁸ Jąmenijicų jíyų majibi ũi mearo đacaiyequede, ijįravųquede, mąjare ąrarō baju, ye jaubequiyere ayų mąjare. Aru caiye mąjare jaúede jíńiburu yóboi, ąrarō pųpųquiyebu mąjare. Que baru cąvarąjaramu mąja mearo đacaiyequede, ijįravųquede, cađatenajivų arevare. ⁹ Yópe arĭ, toivaicðjenejaquemavų Jąmenijicų ũi yávaiyede űai pōescu meascų ũi borore:

Ęi cąvaesarōre jíyayube jecubevava ina cąve cąvabevare. Aru ũi mearo đacaiyede ārąrajarama cainųmą, arĭ toivaicðjenejaquemavų.

¹⁰ Bedióva cojedeca jėvari couųiyeque couųquijivų yų. Yópe oteiyepųrĭ bųojarĭ aru bųcųrĭ bųojarĭ, oteipōescųi ĩyere ũi đquiyeva aru

ãi otequiyeva máre, nopedeca m̃ja mearore
 ðaiṽu baru m̃je c̃ṽaeque, c̃varãjaramu m̃jare
 jauéde aru m̃je jínajiyede máre p̃eno baju,
 mearore ðarãjiṽu aru cadatenajiṽu areṽu p̃õevare.
 J̃menijic̃urecabe jíỹu oteiyabeare ñai oteip̃õec̃ure
 aru ãiyede p̃õeva ne ãrajiyeva. Ërecabe mearore
 ðare ðaỹu m̃jare máre. ¹¹ Que baru ãi mearo
 ðacaiyequede, ij̃araṽuquede, urarõ c̃varãjaramu
 m̃ja caiñm̃ua, jínajiṽu areṽure jec̃ubeṽua. Aru
 obediṽu p̃õeva, ina majeṽu Judeacaṽu Jesúre
 j̃u aip̃õeva c̃ve c̃ṽabeṽu, toroj̃uede jínajarama
 J̃menijic̃ure, iye jíye boje m̃je jarorãjiyede náre
 ñ̃jaque. ¹² M̃je jíyede areṽure, mearore ðaiṽubu,
 m̃je c̃ṽare ðaiye boje náre jauéde. Ëbenita p̃eno
 baju mearore ðaiṽubu, obediṽu p̃õevare m̃je jíde
 ðaiye boje urarõ toroj̃uede J̃menijic̃ure. ¹³ M̃je
 memecaiyede náre iye jíyede m̃je jarorãjiyeque,
 j̃ãðovarajiṽubu m̃ja j̃u aiṽure j̃ãve ðajocabeṽua
 Cristoí yávaiye méne, aru m̃ja jíṽure jec̃ubeṽua,
 cadatenajiṽure náre aru areṽure máre. Que baru
 mearore jínajarama ne p̃uedaim̃ure J̃menijic̃ure.
¹⁴ M̃jare pare uriṽu j̃ëniarajarama J̃menijic̃ure
 m̃jare boje, ãi pare mearo ðacaiye boje m̃jare
 bojec̃ubeda ãi me boje. ¹⁵ Toroj̃uede jínajareṽu
 J̃menijic̃ure, ãi jíye báque boje majare p̃eno baju
 méne. P̃õeva ne yávai cam̃uaque ye b̃hojabenama
 coyiṽu diede.

10

*Pablo ãi majicaino Jesús ãi yávaiye méne beorĩ
 coyic̃õjeimara ne ðaiyena
 (1 Co 1.31)*

1 Caride yávacari, Jesús ùi yávaiye méne beorĩ coyúicõjeimaracacũ, coyuyubu m̃jare, ãmecoroivare yure. Yóre Cristoi coyúiyere pðevare, náre cadateni aru pueðarĩ meacũ pðescure, nopedeca coyúiyuvũ m̃jare. Que baru m̃jare pueðarĩ meacũ pðescure aru m̃jare cadateiyurĩ, paredeca jêniaivũ m̃jare, m̃je dajocarãjiyere ayũ m̃je ãmecoroiyede yure. “Pablo jidũcũ jaraĩ buojabebi ùi cuede majaque. Ëbenita ùi cuede joai majare jocarĩ, jidũbecũva jaraĩ buojaibi ùi toivaicõjeiyede apescure paperayocare majare”, ãbenina arĩduivũbuya m̃ja. 2 Yurecabu jaraĩ buojayũ m̃jare ji cuede m̃jaque máre. Que baru jêniaivũ m̃jare. Jarare ðabejarã yure ji eaquiyede m̃je yebai. M̃jacavũ yóre arĩ, “Pablojã dápiarĩ cõmajivũbu yóre ijãravũcavũ Jesúre jũ abevũ, Espíritu Santore cãvabevũ, ne dápiarĩ cõmajiyere. Que baru náre ðarĩ cõmajivũbu Pablojã”, ãbenina arĩduivũbuya. Ina nóre arĩduivũre jaracũyũtu yũ jãve.

3 Jãve ñ̃jatamu ijãravũi cãrivũ. Ëbenita ijãravũi cãrivũvacari, maucũvabevũ ñ̃je mauvare yóre ijãravũcavũ Jesúre jũ abevũ, ne maucũvaere. 4 Yóre churarava ne maucũvaere ne mauvare boaicaroveaque, nopedeca ñ̃ja maucũvarivũbu ñ̃je arĩ dápiarĩ coyúiyeeque. Ëbenita arĩ dápiarĩ coyurĩ majibevũ ñ̃ja pðeva ne arĩ dápiarĩ coyúiyeeque. Quéhora Jãmenijicũ ñ̃jare majide ðaibi ùi parũeque, ñ̃je coyurãjiyere ayũ ina úre maucũvarivũre ùi yávaiyede jãvene, ne majinajiyere ayũ ãbenina ne arĩ dápiayede. Ñ̃ja, Jãmenijicũi parũre ðaimara ùi majiéque,

jãđovaivubu borocuede ññje mauva ne ãmecoroiyede ññjare. ⁵ Cainũmũa ina mũjacavũ “¿Meara mάρica apevũ pũeno?” arĩduivũ, “Jãve ãmevũ”, ãbenina ne arĩduiyede Jũmenijicũi yávaiye ména, pũeva ne coreóvabenajiyere aivũ Jũmenijicũi majiéde, ññja coyũvaivubu Jũmenijicũi parũéque, jãđovarajivũ ãbenina ne arĩ dáríaiyede. Que teni yóre churarava ne vainí tũrĩ jēni jacoiyere ne mauvare, jũ are đarãjiyere aivũ náre ne baju jabocũre, ãi cõjequiyere aivũ náre, nopedeca maje jabocũ Cristore dáríaicõjene đaivubu ññja ññje mauvare, ne jũ arãjiyere aivũ úre ññje coyũvaiyede Jũmenijicũi parũéque. ⁶ Mũje jãđovarajiyede me jũ aiyũrivũre Jũmenijicũre jaũbevũva, ñájine đarãjaramu ññja mũjacavũ caivũre mũje jũ abedu.

⁷ Mũja jãivubu aipe ãrojarivũre ññje bajure. Ëbenita majibevũ aipe ãrojarivũre ññjare ññje ũmei. Cũinácũ mũjacacũ “Jãve yũbu Cristo jicũ” ayũ, coreóvajacũrĩ ññjare mارة Cristo jinare. ⁸ Ji coyũiyede ññja Jesús ãi yávaiye méne beorĩ coyũicõjeimarava ññje parũé cũvaede, yóre “¿Meara mάρica?” aivũre coyũyũvacari, yóre yũre coyũiye jaũbere, ye cũyebecũbu yũ. Maje jabocũ Cristo ññjare coyũicõjememi mũjare ãi yávaiye méne, ññje dajocare đarãjiyere ayũ mũjare mũje jũ aiyede úre. Quénora ññjare coyũicõjeimi mũjare diede, ññje parũre đarãjiyere ayũ mũjare mũje jũ aiyede úre. Que baru cũyebecũbu yũ ji coyũiyede. ⁹ Mũjare cuavaiyũbevũ yũ yo paperyocare ji toivaicõjeiyede aprecũre mũjare parũrõreca. ¹⁰ Cũinácũ mũje jēneboi cũcũ, “Pablo parũéque majicayũbe majare yóre majicũre ãi

paperayocare, ñi toivaicõjeiyede apesure. Ubenita ñi cuede majaque parubescu majicarĩ bhojabescube majare. Quénora soyuyube yóre majibescure”, ubenina arĩduibiya. ¹¹ Ubenita ñai que arĩduyũ coreónajacurĩ iyede. Yácarũravũ cũináturureca soyucuyũtu m̃jare ji caquiyyede m̃jaque, yóre ji toivaicõjeiyere apesure paperayocaque ji cuede joai m̃jare jocarĩ.

¹² Jáve ñija cũináturure teiyubevũ ina m̃je jẽneboi curivũ “¿Meara márica maja apenvũ p̃eno?” arĩ dáriaivure. Aru nápe paivũ máre jẽvari soyuiyubevũ ñija. Nácarũravũ majibevutamu. Corevaicõjeivubuya ne ðaiyyede yóre ne urõpe. Aru jẽvari soyuivũbu ne baju. ¹³ Ubenita ñjascarũravũ “¿Meara márica?” aivũ baru, soyujebu ñje ðaiyyede Jãmenijicũi parúque no joborõre quéno, árore ñjare memecaicõjeame úre. Ñjare úre memecaicõjeino mácarõre jocarĩ, ye arĩ soyubejebu, yóre apenvũ ne soyuiyere. Aru no joborõ jívuĩ curivũbu m̃ja, ñjare memecaicõjeinoi úre. ¹⁴ Jãmenijicũ ñjare soyuicõjeame m̃jare Cristo yávaiye méne mamarũtare caivũ ne jipocai. Que baru ðabetecarã ñija yóre ñi memecaicõjemenope ñje copaiyyede m̃je yebai. ¹⁵ Ñija “¿Me ðaivũ bárica maja?” arĩ soyubevũ apenvũ ne ðaiyena, yóre ñje ðájuroere o ne Jãmenijicure memecaicõjeijoborõ ñje memecaicõjejurorõre úre, yóre apenvũ ne ðaiyere. Quénora ñija napini coreivũbu m̃jare p̃eno baju jũ arãjivure Jesúre, memecarãjivũ Jãmenijicure p̃eno baju m̃je yebai, yóre úre memecaicõjeino mácarõre ñjare. ¹⁶ Nópe ðarĩburu

yóboi, ñaja napini coreivubu, soyũĩ buojarãjivũ Jesús ñi yávaiye méne ñi meadaiyena pðevare arenoa ĩmaroai Corinto aperũravũ, ãroa pðeva ne járiabenoai cãreja diede. No joborõtamu máre Jãmenijicũre memecaicðjeijoborð mácarð ñũjare. Que teni, “¿Me ðaivũ bárica maja?” arĩ soyũbenamu apesũ ñi ðaiyena yóre ñũje ðájuroere, yóre arevũ ne arĩ soyũiyere.

¹⁷ Que baru yóre arĩ, toivaicðjenejaquemavũ Jãmenijicũ ñi yávaiyede: “Ácsũ pðesũ ‘¿Jãmenijicũre memecayũ meacsũ bárica?’ arĩ soyũiyũcsũ baru ñi baju, nóre arĩ soyũbejacũĩ. Quénoa ‘Meacsũ bajube maje jabocsũ cavarð mearocacsũ’, arĩ soyũjacũĩ ñ”, arĩ toivaicðjenejaquemavũ Jãmenijicũ.

¹⁸ Ñai “¿Jãmenijicũre memecayũ meacsũ bárica?” ayũre ñi baju, Jãmenijicũcarũravũ “Yũre memecayũ meacsũbu”, arĩ soyũbecũbe. Ubenita ñai “Jãmenijicũ yũre cadateibi ji memecaiyede úre” ayũre, Jãmenijicũcarũravũ, “Yũre memecayũ meacsũbu”, arĩ soyũcsũyũme.

11

Pablo ñi soyũino ina borocũrivũ Jesús ñi yávaiye méne beorĩ soyũicðjeimarape teivũre (Fil 4.15-18)

¹ Járiajarã ji soyũquiyede mũjare caride. Uvũ mũje napinajiyere ayũ yũre ji soyũquiyede. Yũ majicũvacari ñai “¿Meacsũ bárica?” ayũ ñi bajuma ãrũmesũ bajure, nóre arĩ jauquiyebu yũre, mũje dajocabenajiyere ayũ ji soyũiyere báquede mũjare Jesús ñi yávaiye méne mũje pũeno baju járiaiyũe boje ape yávaiyede. Que baru napijara

yure ji soyuquiyede. ² Jãmenijicũ yure tebutede ðaibi m̃jare, yópe ãmũ ãi tebuteyere mamaco bojũyore, “Mũ sũvasũyũtu ðre mimarepacoa” ãi arĩburu yóboi cũinácũ ãmũre. Jĩpacũ me jãri coreibi mamacore, ði sũbecojiyere ayũ apescũ ãmũque, jĩcũyũ ðre meaco bajure ãmeno sũbecova Jãmenijicũi jãinore jĩmarepacũ basũyũre ne pũũbũoijãravũ baquinói. Aru ði jãru apescũ ãmũre, jĩpacũ jarajebu ðre. Nopedeca m̃jare coreóvare ðacascũ yũ Cristore, m̃je sũãjiyere ayũ ãque cũinávũre. Que baru m̃jare jiyũvũ yũ ãre ãmeno sũbevũva Jãmenijicũi jãinore. ³ Jidũvũ yũ vaiquiyede m̃jare yópe vaiye báquere Eva bácore. Yópe ñai ããa majicũ ãi jũjovaiye báquere õ mácore, ði dáriabecojiyere ayũ nurié, ði ãmeina tecojiyere ayũ, nopedeca apenvũ jũjovaiyũrivũbu m̃jare, m̃je dáriabenajiyere ayũ nurié, m̃je ãmeina tenajiyere ayũ, ðajocarũ m̃je jũ aiyede Cristore aru m̃je memecaiyede ãre máre. Que baru jidũvũ yũ.

⁴ M̃ja torojũrivũ parivũbuya apenvũ soyũpõeva eaiyvare m̃je ĩmaroi. Me jãriaiyũrivũbuya ne soyũiyede Jesúrã, soyũivũreca apede ãra ji soyũiye báquede jarũvarĩ. Jascorũiyũrivũbuya apescũ decocũre ne daroiyũmũre, daroiyũrivũreca apescũre, ñai Espĩritu Santo ji darore ðaimũ mácũre jarũvarĩ. Jũ aiyũrivũbuya ne bueiyede Jesús ãi yávaiye méne, ne que aiyede ãbenina, bueivũreca apede ji bueiye báquede jarũvarĩ. ⁵ Nácapũravũ yópe Jesús ãi yávaiye méne beorĩ soyũicõjeimarape teniduiũbu. Aru ãbenina arĩ dáriaivũbu mearare ji pũeno. Õbenita yũcapũravũ coreóvaivũ iyede. Ne cãchinocascũ ãmevũ

у. Aru ji рæно мeara ãмema na. Ёбенита нárecabu мњare jaboteiv. ⁶ Ум yávayм ма- jibecмvacari меacамua yávaicамuaque, jáve me majivм ум Jesús ãi yávaiye méne. Мњавacari ме diede coreóvaivмбу, мње jápiaiye báque boje ji coyиye báquede aru мње jáiye báque boje ji ðaiye báquede obedinмма.

⁷ Apeвм рðeva “Pablo ãmeina teyмbe, ãi jacopиyмbe boje мње тãутарare, ãi бueiye boje yóre apeвм бueipðeva ne ðaiyere”, мbenina aivмбуya. Ёбенита ye ãmeina теbeвм ум, ji jacopмbe boje тãутарare, ji бueiye boje Jмменijicиi yávaiye méne. Quénora yóre мње cãchinocмpe teni, memecмci ji ргмáque, ãni bojedмcyм умre jaéde. Que teni coreóvare ðacмci мњare bojecмbeda Jesús ãi yávaiye méne, ãi meaðaiyede мњare мње ùmei bojecмbeda. Que teni мњare yóre ji рænocмvмpe tede ðacмci, мњare memeiye jaмbe boje, мње jibenajiyere ayм умre jaéde. ⁸ Aru ji cмe báquede мње ãmaroi, бuecмcyм мњare, jacopмcмci apeвм Jesúre жм aipðevare, apeno ãmaroi cójjivaivмre, ne тãутарare, ãni bojedмcyм умre jaéde. Náre bojedaicðjecмci умre, náre memecabecмvacari, memecмcyм мњare bojecмbeda. ⁹ Ji cмe báquede мњаque, apenмма умre jauteavм. Ёбенита ye apejмene jëniametecмci мњacмci cünácмre. Quénora Macedonia ãmicриjобorðcмvм маjevм, ne жм aiyе boje Jesúre, ne daroimara mácмvм edaivм bácмvм мње ãmaroi, jíma умre ne jíyede, ji ãni bojedмquiyere aivм умre jaéde. Que baru dinмmá mácarðre cãrijovametecмci мњare, умre jaé boje. Aru мњare ye cãrijovamecмyмtu apenмма máre,

yure jaúe boje. ¹⁰ Meavũ ji dáriaru ji coyre nũiyede bojecũbeda Jesús ñi yávaiye méne cainoa ñmaroa, Acaya ãmicũrijoborõcarõare. Yũ coyuũbu mũjare yávaiyede jãvene. Yũ Cristo jicũbu. Que baru borocũbevũ yũ. ¹¹ Ji que coyuũye boje, “Pablo ñũjare ãbebi” ãbenina arĩ dáriabejarã mũja. Jãve ãvũ mũjare. Jũmenijicũ me coreóvaibi yure pare ãcũre mũjare.

¹² Yũcarũravũ ðare nũquijivũ yóre ji ðarĩ cõmajiyẽ báquere, mũje coreóvarãjijeyere ayũ borocũrivũre ina mũje tãutũrare jacorũivũre, ne bueyẽ boje “Pablo mememeñme ñũjapedeca”, ãbenina ne aiyede. ¹³ Nárecabu “Ñũjatamu Jesús ñi yávaiye méne beorĩ coyuũcõjeimara” ãbenina aivũ. Ñbenita Jesús ñi yávaiye méne beorĩ coyuũcõjeimara jãve ãmema. Quénora põevare jũjovaivũbu. Ne bajumia jãðovariduvũbu yóre Jesús ñi yávaiye méne beorĩ coyuũcõjeimarape. ¹⁴ Ne que teiyede, cuavaiye jaubevũ majare, Satanás ñi teiye boje. Satanávacari ñi baju majibi jãðovañũ meacũre, yóre ángelepe. ¹⁵ Que baru cuavaiye jaubevũ majare Satanáre memecaipõeva, ina “Ñũjatamu Jesús ñi yávaiye méne beorĩ coyuũcõjeimara” ãbenina aivũ, ne jãðovaiyede yóre mearo ðaivũre. Ñbenita Jũmenijicũ ñãjine ðacũyũme ina jũjovaivũre yóre náre ñãjine ðaiye jaúere, ne que ðaiye báque boje.

Pablo “¿Meacũ b́arica?” ñi aino ãrũmecũre, Corintocavũ ne coreóvarãjijeyere ayũ Jesús ñi yávaiye méne beorĩ coyuũcõjeimarape teivũre

(Hch 9.23-25; 14.5, 19; 16.22-23)

16 Bediõva cojedeca jēniaiṽa m̃jare, m̃je ar̃i d̃ariabenajiyere aỹa ỹare ā̃r̃m̃ec̃ure. Æbenita “Pablo ā̃r̃m̃ec̃urebebu” ar̃i d̃ariaiṽa baru, j̃ariajar̃a ji soỹquiyede. Ỹure m̃are, ỹore ina “Ñ̃jatamu Jesús ãi ỹavaiye m̃ene beor̃i soỹic̃õjeimara” ãbenina aiṽa, ar̃i d̃ariaiṽa ji r̃nenocaṽa ne soỹiyere soỹic̃õjejara ỹure, “¿Meac̃u b̃arica?” ji bajuma ji aquiyere aiṽa. 17 M̃aje jaboc̃u Jesucristo iyere paiye soỹiyede ye soỹbejebu. Aru ỹure m̃are soỹic̃õjememi. Quénora ỹavacari soỹỹubu ỹore ā̃r̃m̃ec̃u ãi soỹiyere. 18 Nore m̃je yebare, “¿Meara m̃arica?” ar̃i soỹiṽabuya ne bajumia, p̃õeva ne coreõvar̃ajiyere aiṽa ñamejare aru aipe ne ðaiyede ij̃araṽi. Que baru ỹa m̃are quédeca ar̃i soỹỹubu. 19 M̃jarecabu me majidiṽa m̃je d̃ariaru. Que baru toroj̃riṽa j̃ariadaṽã ā̃r̃m̃eṽare. Aru ne soỹiyede nariyaṽa m̃ja. 20 M̃ja nariyaṽa ina m̃jare ðaic̃õjeiṽare ỹore ne c̃õjeimara maj̃r̃õriṽare paiṽare. Nariyaṽa ina ãṽure m̃je c̃avaede, aru ina j̃joṽaiṽare m̃jare. Nariyaṽa ina ãmeina j̃ãiṽare m̃jare, “¿Par̃riṽa b̃arica ñ̃ja ne r̃nenõ?” ar̃i d̃ariaiṽare m̃jare ỹore ne c̃ãchinocaṽare. Aru nariyaṽa ina jara boaṽare m̃je j̃jecamure m̃are. 21 Ji par̃be boje, ne nóre ðaiyere ðabetecac̃u m̃jare. Æbenita ji r̃nenõ náre me j̃ariadaṽã m̃ja. Que baru c̃ayeṽa ỹa, ji par̃be boje.

P̃õeva “¿Meara m̃arica?” aiṽa ne bajumia ā̃r̃m̃eṽareca J̃amenij̃ic̃i j̃ãinore, ina j̃id̃ubeṽava nóre aru, ỹa m̃are j̃id̃ubec̃ava nóre soỹỹubu. 22 Ñavacari “Hebreovatamu ñ̃ja. Que baru judiõva bajutamu aru hebreo ãmic̃aric̃amua ỹávaic̃amuare

yávaiṽbu” aivṽreca, yṽ máre napedecabu. Návacari “Israel básai pāramenacavṽbu ñṽja” aivṽreca, yṽ máre napedecabu. Návacari “Abraham máscui pāramenacavṽbu ñṽja” aivṽreca, yṽ máre napedecabu. ²³ Aru návacari “Cristore memecaivṽbu ñṽja” aivṽreca, yṽ ne pṽeno memecayṽbu Cristore. Æbenita yópe āṽmescṽpe yávayṽbu, que ayṽ.

Memecascṽ yṽ ne pṽeno. Jabova jēni jacoima yṽre āmeina teivṽre jēni jacoĩñami jíṽi obedinṽmṽare, ne pṽeno. Jabova jara ropeicōjeima yṽre obedinṽmṽare, ne pṽeno. Yainíducascṽ yṽ obedinṽmṽare ne pṽeno. ²⁴ Соууṽbu mṽjare iye jí yainíduiye báquede. Cūináruṽpe rainṽmṽa baju ina judíoṽi jabova jara ropeicōjeima yṽre ne treinta y nueve baju jara ropeiyede ne boaime āimacajeque ðaimeque. ²⁵ Yóbecṽrinṽmṽa baju ina Roma āmicṽrō jaborōsavṽi jabova jara ropeicōjeima yṽre jaradoque. Cūinára pōeva cṽraboaque dṽvarĩ boarĩ jarṽvaiyṽrĩduima yṽre. Yóbecṽrinṽmṽa baju jiaðocū ṽracū jí ṽicū mácarō corĩ bíjaiye báque boje, cátecascṽ yṽ jia ṽradai, aru cūinára jorĩ, ṽrĩ coreni, mautescṽ cūináñamine aru cūinájarṽre máre. ²⁶ Apenṽmṽare cuscṽncascṽ yṽ joai, соуṽсуṽ Jesús ũi yávaiye méne obediĩmaroai. Aru jí cuscṽniyede, ñájicascṽ pare. Apenṽmṽare bejarĩ bíjarĩducascṽ jí jatarĩduiyede jia yaboiyede. Apenṽmṽare tatorĩ ñavaipōeva jí cṽvaede ĩni ñavariduima. Apenṽmṽare apenṽ jí pōeva, judíoṽacavṽ, āmeðaima yṽre. Aru apenṽmṽare ina judíoṽa āmeṽcavṽ āmeðaima yṽre. Apenṽmṽare

ji сьeде ĩmaroai, арену̀т̃на̀ре р̃о̀ес̃бенои, ару арену̀т̃на̀ре ĩа ы̀га̀даи ма̀ре ñáјіс̃асу ы̀. Ару р̃о̀еѵа ы̀беніна “т̃н, ñн̃јес̃н”, борос̃арив̃н ар̃і, Јес̃уре ј̃н ай̃р̃о̀еѵаре тені, на ма̀ре а̀мѐдаіма ы̀ре. ²⁷ Арену̀т̃на̀ре паре мемес̃асу ы̀ р̃н ы̀ет̃уы̀ бају, еас̃уы̀ т̃аут̃араре, бојед̃ас̃уы̀ ы̀ре ј̃а̀ѐде. Оbedinу̀т̃на̀ре с̃а̀метес̃асу, јі мемейе боје. А̀в̃н̃е ĩјітеав̃ ы̀ре ару с̃у̀і̃ñóав̃н ы̀ре ма̀ре. Арену̀т̃на̀ре а̀й̃еде с̃в̃абетес̃асу. Арену̀т̃на̀ре јі с̃ы̀р̃і̃ñаміне с̃в̃абетес̃асу. Ару арену̀т̃на̀ре с̃у̀і̃т̃о̀теґаје ј̃а̀теав̃ ы̀ре.

²⁸ Ару а̀реде ма̀ре ñáјіс̃асу ы̀. Ћбеніта с̃аіе і̀е р̃непо, ј̃а̀рав̃на соара ñáјіѵаив̃н ы̀, јі с̃а̀р̃іјіе боје с̃аіноа ĩмароас̃ав̃н Јес̃уре ј̃н ай̃р̃о̀еѵа с̃óјјіѵаив̃аре. ²⁹ С̃у̀і̃н̃áс̃н нáс̃ас̃н ы̀і пар̃ы̀bedу ы̀і ј̃н ай̃еде Јес̃уре, с̃h̃іori ѵаив̃н ы̀ паре. Ару с̃у̀і̃н̃áс̃н нáс̃ас̃н арес̃аі ј̃н̃јовай̃м̃н ма̀с̃н а̀меіна теду, ы̀́в̃аґаґаґа с̃а̀р̃іјіні ñáјів̃н паре.

³⁰ “¿Меас̃н б́аріс̃а?” ы̀ре ай̃е ј̃а̀ру јі бајума, ар̃і соу̀н̃іу̀ы̀бен̃н ы̀óre пар̃ы̀с̃ре. Quénora соу̀н̃іу̀ы̀в̃н, т̃нје мајінајіґере ау̀ ы̀ре пар̃ы̀bes̃ы̀ре јі бајума. ³¹ Маје ј̃а̀бос̃н Јесуґр̃істоі мearore јі́м̃н, јі́рас̃н ма̀ре, мајібі ј̃а̀ѵе јі соу̀н̃іґеде. Ћ̀ре мearore јі́е ј̃а̀в̃н мајаре с̃аі́н̃т̃на. ³² Ј̃а̀ѵеде Ј̃а̀меніјіс̃н ј̃а̀đovame ы̀ре пар̃ы̀bes̃ы̀ре јі бајума. Damasco а̀міс̃у̀р̃і́маро по ј̃обор̃óсар̃óре ñаі ј̃а̀бос̃н Аretas не ай̃м̃н ј̃а̀boteame. Арес̃ы̀ре ј̃а̀boteіс̃óјеґуем̃ав̃н і̀на Damascocaṽаре. Ñаі ј̃а̀бос̃н, Аretаі ереім̃н, core-іс̃óјеґуем̃ав̃н ј̃а̀ір̃о̀еѵаре ĩмаро ј̃едеѵас̃обеаі, не ј̃е̃ні ј̃ас̃ор̃і́дур̃ајіґере ау̀ ы̀ре. ³³ Ћбеніта јі ы̀óв̃ай̃мара, ы̀ре с̃а̀д̃атеір̃о̀еѵа, ереіма ы̀ре р̃не ы̀раґре јі́в̃аі. Ару по б̃іаідо тар̃ав̃н ј̃а̀іс̃обеі ы̀ме́óв̃аіма ы̀ре р̃н

joborõita biaido aперũравѝ, ji dupini нѝquiyepe айѝ њай jabocѝre jocarĩ.

12

Pablo ѝi jãino mácarõ yópe decoboainope

¹ Рѝесѝ “¿Meасѝ bárica?” аѝ bojesѝbecѝre рáѝѝbe ѝre aru аревѝre máre. Ёbenita мѝje járiaiye boje ina jѝjovaiѝѝ ne соѝѝiyeде уávaiyeде jáve ãmene ji соѝѝiye рѝeno Jesús ѝi уávaiyeде jávene, ji bajuma соѝѝiye jaѝѝѝ уѝre. Ina bueipѝeva borocѝrivѝ “¿Meara márica њѝja аревѝ рѝeno?” адама, ne jáiye boje yópe decoboainope. Que адама na. Que baru уѝ máre соѝѝquiijivѝ мѝjare maje jabocѝ Jesucristoi járe ѝaiye báquede уѝre yópe decoboainope aru ѝi coreóvare ѝaiye báquede уѝre máre, ѝi majiéquede. ² Cũinácѝ ѝmѝ, ji coreóvaimѝ, Cristoque сѝсѝ cũinávѝre, jáme yópe decoboainope catorce раiѝѝѝa jipocamia. Yópe аревѝ bajuróсѝre соѝѝѝѝѝѝ ji bajuma, ji сѝѝeiye boje. Dinѝmѝ mácarõre Jѝmenijicѝ нѝvame уѝre рѝ cavarõ mearo ѝi сѝrõi, yóbecѝritucubѝaita, mĩjina ne vѝitucubѝ aru aviávai сѝritucubѝ рѝenoi. Yѝre нѝvañѝ máсѝ baru ji bajuque o ji ѝmeque, majibeѝѝѝ уѝ. Jѝmenijicѝ cũinácѝѝѝa majibi. ³⁻⁴ Majivѝѝѝ уѝ уѝre ѝi нѝvaimѝ máсѝre рѝ Paraíso ãmicurõ cavarõ mearocarõita. Nore járiacасѝ уѝ уávaiye me bajure, maja рѝeva maje уávaicamuaque ye уávarĩ бѝojabeѝѝѝ diede, aru Jѝmenijicѝ уѝre уávaicõjemeteame diede. Bediõva соѝѝѝѝѝѝ мѝjare, уѝre ѝi нѝvaimѝ máсѝre majicѝvacari, ji bajuque o ji ѝmeque majibeѝѝѝѝ уѝ. ⁵ “¿Meасѝ bárica?” arĩ соѝѝquiijivѝ no boje, ji jãino mácarõ decoboainope

boje. Æbenita ape vaiye báquede yure ji bajuma “¿Meacũ b́arica?” arĩ coyũbequijivũ. Ji bajuma arĩ coyũquijivũ ji parũbede. ⁶ “¿Meacũ b́arica?” arĩ coyũre nyũycũ baru ji bajuma, ji apede j́aiye boje yópe decoboainope, ãrũmecũpe tebejebu, caiye ji coyũjaroẽ j́ave boje. Æbenita diede coyũbequijivũ. Mũjare me j́aicõjeniduyũbevũ yure, ji j́aiye boje yópe decoboainope.

Quénora mũjare me j́aicõjeiyũvũ yure, mũje j́aiye boje ji ðaiyede aru mũje j́araiye boje ji coyũiyede. ⁷ Ji arĩ dáriabequiyere ayũ meacũre caivũ r̃eno, caiye iye me bajure Jũmenijicũ coreóvare ðaiye báque boje yure, Jũmenijicũ yure ñai abujuvai jabocũ Satanáre ñájine ðaicõjeimi. Satanás ñájine ðarĩ cãrijovavaibi yure yópe mi-uyõ j́eyere ji bajui. ⁸ Yóbecũrinũmũa j́eniacacũ maje jabocũ Cristore, ãi dajocare ðaquiyere ayũ iye ãi ñájine ðaiyede yure. ⁹ Æbenita yópe arĩ, coyũáme: “Dajocare ðabecũbu yũ mi ñájiyede iye parũbede ðaiyede mũre. Quénora cainũmũa parũre ðacũyũmũ mũre ji mearo ðacaiyeque bo-jecũbeda ji me boje. Que teni ye jaũbequiyebu mũre cainũmũa. Mátamu cũcũ ye parũbecũ, yéde ðaiye majibecũ. Dinũmũmareca yũvacari j́ãðovañũmũ ji parũé majiéde, caðatecũyũ mũre”, áme maje jabocũ Cristo. Que baru yũ torojũcũ baju “¿Meacũ b́arica?” arĩ coyũre nyũquijivũ r̃eno baju, ji parũbe boje ji bajuma, cãvacũyũ Cristoi parũé majiéde, apenvũ ne j́arajiyere ayũ diede. ¹⁰ Aru, “Meavũ” ayũbu, torojũcũ máre yure ij́iéde, apenvũ yure ne ãmeina yáviyede, yure jaũéde, apenvũ yure maucũvarĩ ne ñájine ðaiyede yure, aru ji cãrijiyede.

Caiye iye ãmeno vaiyede yure Cristo jicu bae boje, “Meavũ yure” ayũ, torojũvũ yũ. Ji parũbe boje, majivũ Cristo cađateyũre yure ji đaiyede ãi parũé majiéque.

Pablo ãi cãrijino Corintocavũ Jesũre jũ aipõevare boje

¹¹ Ji nõpe toivaicõjeiye boje apesũre, ãrũmecũpe teivũ yũ. Æbenita jaũteavũ yure, mũje járiaiye boje ina Jesũs ãi yãvaiye méne beorĩ coyũicõjeimarape teniduvũ ne borocũrĩ coyũiyede Jesũs ãi yãvaiye ména aru yũrã máre. Ñamene yure aru yéde ji parũéde coyũiye jaũrĩduavũ mũjare. Æbenita mũje coyũbe boje, coyũiye jaũteavũ yure ji bajuma. Na “Pablo bojescũbecũbe”, ãbenina ávaivũbuya. Æbenita yũ bojescũbecũvacari, ye ne cãchinocasũ ãmevũ yũ. Aru ji rũeno meara ãmema na. ¹² Ji cũe báquede mũjaque Jãmenijicu yure đare đáme rõeva ne jãmene, ne đarĩ majibede, aru ape parũéque đaiyede máre, jáđovacũyũ yure jáve Jesũs ãi yãvaiye méne beorĩ coyũicõjeimũ bajure. Caiye iye ji đaiyede napini đacascũ yũ. ¹³ Yũ ãmevũ arevũ ne cãchinocasũ. Quédeca mũjacarpũravũ máre ãmevũ arevũ Jesũre jũ aipõeva cójjivaivũ ne cãchinocavũ ji jáinore. Mearo đacaiyede ye đabetecascũ yũ rũeno baju arevũre boje mũje rũeno. Jáve jẽniametecascũ mũje tãutũrare, yõpe ji jẽniaiyere arevũ Jesũre jũ aipõeva cójjivaivũre. Æbenita, “Pablo ñũjare ãmeina jáñũmebu”, ãbenina arĩ dáriabejarã mũja. Mũje ãbedu ji jẽniame máquede mũje tãutũrare, chĩori jẽniañũmu mũje ãrũmenajiyere ayũ diede.

¹⁴ Javede rũque jáscũnũcascũ mũjare. Aru caride meadãyũbu ji cũvede, jáscũnũcũyũ mũjare bediõva

cojedeca. Aru yópe jipocai ji ðaiye báquepedeca, jēniamesuyumu mąje tautarare. Mąje cavaede cavaiyubevı yı. Quénora cavaiyuvı yı mąjare Cristo jinava. Mąjarecabu yópe jımarape yıre. Ũbenita mamara amevırecabu bojedacaıvı nébıcvare ne arajiyeva. Quénora nébıcvarecabu bojedacaıvı némarare ne arajiyeva. Que baru yı jacorıyubevı mąje tautarare. ¹⁵ Yı torojıcsı baju jıcsuyumu caiye ji cavaede aru ji bajure máre, cadatecsuyı mąjare, ji ne boje mąjare. Ũbenita mąjare pıeno baju ıre nıñıreca yı, mąjacarpıravı ji jainore qujino baju ıre nıvıbu yıre.

¹⁶ Arevı mąjaque cırvı, yópe arı, amecorovaıvıbuya yıre: “Jave Pablo jēniamemi ñje tautarare. Ũbenita jıjovarı ĩñıme ñje tautarare majıbevıva”, ávaıvıbuya. ¹⁷ ¿Aıpe ðarı mąjare jıjovarı, ĩñı bıjari yı mąje tautarare? ¿Mąje dáriaru, ina ji jaroimara mácvare jıjovaıcđjearı mąjare? ¹⁸ Titore jēniacsı parıđıreca, ıı nıquıyere ayı mąje yebai. Aru jarocacsı apesı majesı Jesúre jı aıpđesıre úque. ¿Mąje dáriaru, Tıtojá jıjovarı mąjare? Mąja me majıdıvıbu jave Tıtojá jıjovabevı bıcvare mąjare. Me majıvı yı náre, yıpedeca, cainıtıa mearore dáriaıvıre aru mearore ðaıvıre máre. Que baru ñja ye jıjovabevı mąjare.

¹⁹ Caiye iye ji toıvaıcđjeıyede apesıre mąjare jarı boroteıvı bıcvı dáriabejará mąja soyıyıre ñje ðaiyede, mąje arı soyıgájıyere ayı “Meavı” o “Meamevı”. Mąja amevırecabu soyıgájıvı méne o meamene ñje ðaiyede. Quénora Jımenıjıcsırecabe soyıcsuyı diede ñjare.

Ћbenita caiye iye ji toivaicōjeiyeque аревне соуывбу ун Јāmenijicāi jāinore, ji сне boje Cristoque cūināvнре, мње рагнре нгајијере аун мње ūmei. Que baru мња, јівн, caiye њње ѓайеque cađateiyнrivнбу мјаре. ²⁰ Јидвн ун ji coraidaquiyede мње yebai, аревн мјасавн ѓавевн бārājivнре уóre мјаре јанере. Аревн јарагї pare āđamateiyнrājichнма. Ару аревн tebutenajichнма. Аревн јјјatenajichнма ѓbenina. Аревн ѓarājichнма ne baju нгöre dāriabevнва mearore o āmenore аревнре. Аревн соунrājichнма āmenore caivн ne јāriaiyede аревнї borore. Аревн уāvarājichнма јāriabenoī āmenore аревнї borore. Аревн “¿Meara mārīca аревн рнео?” агї dāriarājichнма. Ару аревн maucнvarī, cārijovari, boaiyнrājichнма аревнре.

Мјасавн ne нóre đaru, ji coraidaquiyede torojнbecнyнmu ун. Ару мња māre torojнbenajaramu, ji јарагї њājine đaquiye boje мјаре, мње нóre āmeina teiye boje. ²¹ Јидвн ун ji coraidaquiyede мње yebai Јāmenijicāi ji mearore јімн снyoje tede đacнyнre yнre bediónva cojedeca мње jāinore. Аревн мјасавн снrivнбуya мње āmeūmeque. Аревн мјасавн āmeina đarī снrivнбуya аревнque némarebнснва āmevнque. Ару аревн мјасавн caino āmenore đaivнбуya. Нóre teni āmeina teima јаведе. Ару chñomeni oatнvabenama cāreja ne đaiyede. Quénora āmeina tede нaivнбуya. Chñomeni oatнvabedu ji đaquiye јіросаї, chñori ocнyнmu ун pare, náre boje.

*Pablo ñi majicaino aru meaicõjeino Corinto-
cavure
(Mt 18.16)*

¹ Ji eaquiye bu cari yóbecue ji eaiye jácunuiyede m̄je yebai. Yópe arĩ, toivaicõjenejaquemavũ Jũmenijicũ ñi yávaiyede: “Ñai p̄ocẽ arevũ ne boro coyũrĩ adaimũ maru, ‘Ãmeina ðayũbe’ aivũ baru ñi borore, p̄carã o yóbecurã o arevũ máre majidivũ b́cavũ ñi ãmeina ðaiye báqueda boro coyũye jaũvũ náre ñi borore”, arĩ toivaicõjenejaquemavũ. ² Ji eaquiye jipocamia m̄je yebai bediõva cojedeca, parũrõreca coyũiyũvũ m̄jare yo paperayocaque ji cuede joai m̄jare jocarĩ. Ji cari eaquiye de narimesũva jáve jararĩ ñájine ðacũyũtu caivũ m̄jacavũ ãmeina ðare ñivũre. Javede, ji p̄que c̄e báquede m̄jaque, quédeca coyũcasũ parũrõreca m̄jare. Coyũcasũ m̄jacavũ ãmeina ðaivũre ji eaquiye jipocamia aru caivũ arevũre máre. ³ M̄jarecabu jẽniaivũ ji jáðovaquiyepe aivũ yũre Cristoĩ coyũicõjeimũ bajure. Ji eaquiye de jáðovacũyũtu jáve baju ji c̄vaede Cristoĩ parũéde. Êrecabe parũbecũ ãmescũ. Quénora parũcũ bajutame. Que baru parũre ðacũyũte yũre m̄je jẽneboi, ji ñájine ðaquiyepe ayũ úre jũ airõeva ãmeina ðarĩ cõmajivũre. ⁴ Cristo jáðovamecũ b́cũvacari ñi parũéde ne p̄vari boarĩ jarũvaiye báquede úre jocũc̄jaravena, caride arũcũ c̄bi Jũmenijicũĩ parũéque. Êpedeca ñija ñi yávaiye méne beorĩ coyũicõjeimara, úque c̄rivũ c̄inávũre, parũbevũvacari, jáðovarajaramu ñi parũéde ñje c̄vaede, ñje ñájine ðarãjiyede m̄jacavũ úre jũ airõeva ãmeina ðarĩ cõmajivũre.

5 Jãri corevajarã mũa coapa mũje baju, jãđovarajivũ jũ are nũivũre maje jabocu Jesucristore dajocabevũva o úre jũ aiyede dajocaivũ bÁCavũre. Me dápiarĩ corevajarã mũje bajumia. Que teni coreóvarãjaramu cãrivũre Jesucristoque cũinávũre, úre jũ aivũ baru. Ũbenita úre jũ abevũ baru, coreóvarãjaramu cãbevũre úque cũinávũre. 6 Mũje coreóvarãjiyede cãrivũre Jesucristoque cũinávũre, coreóvarãjaramu ñũjare, mũjare coreóvare đaivũ bÁCavũre, ãi yávaiye méne beorĩ coyũicõjeimara bajure. 7 Ñũje earãjiyede, mũjacavũ ãmeina đarĩ cõmajivũ baru, mũa coreóvarãjaramu ñũjare Jesús ãi yávaiye méne beorĩ coyũicõjeimara bajure, ñũje ñájine đarãjiye boje náre Cristoĩ paruéque. Ũbenita ñũa jẽniavaiivũ Jũmenijicũque, mũje ãmeina đabenajiyepe aivũ. Mũje ãmeina đarĩ cõmajibedu, ñamene ye ñájine đabenajaramu ñũa paruéque. Ñũje paruéde jãđovamenu, “Jesús ãi yávaiye méne beorĩ coyũicõjeimara ãmema”, ũbenina arĩ dápiarãjichũvũ mũa ñũjare. Ye baju ãmevũ ñũjare. Pare ũrivũbu ñũa caiye pũeno, mũje mearore đarãjiyepẽ aivũ.

8 Põeva ne mearore đaiyede, đaivũbu yópe Jũmenijicũĩ đaicõjeiyepẽ ãi yávaiye jãveque. Aru Cristo ñũjare jãđovaicõjememi ãi paruéde, ñũje ãmeina đarãjiyepẽ ayũ ina yávaiyede jãvene đaipđevare. Quénora ñũjare jãđovaicõjeimi ãi paruéde, ñũje cadatenajiyepẽ ayũ náre. 9 Mũje mearore đaiyede, parũre nũivũbu mũje ũmei. Aru mũjare ñájine đaiye jaũbevũ ñũjare. Que baru ñũa bũojabenamu jãđovaiivũ iye paruéde, Cristoĩ cãvare đaiyede ñũjare. Aru parũbevũre teivũbu

maje jāinore. Ūbenita parūbevūvacari, torojūvū ñija, maje parure ñaiye boje maje ūmei. Aru cainūmūa jēniavaivūbu Jāmenijicūque, ūi parure ñure ðaquiyepe aivū majare maje ūmei, pū majare ye jaūbeta.

¹⁰ Yo paperayocare toivaicōjeivū apesure majare ji cæde joai majare jocarī, maje meatenajiyere ayū maje ðaiyede, ji eaquiye jipocamia maje yebai. Que tedu, majare ñájine ðaiye jaūbequiyebu yūre, yóre Cristoi ðaicōjeiyere yūre caivū ūre jū aipōevare āmeina ðarī cōmajivūre. Ūrecabe parure ðabecu ñijare, ñije chōre ðarī, ðajocare ðarājiyere ayū pōevare ne jū aiyede ūre. Quénora parure ðaibi ñijare, ñije torojare ðarī, parure ðarājiyere ayū náre ne jū aiyede ūre.

¹¹ Maja, jivū, quénoramu caride. Meatejarā maje ðaiyede. Aru cainūmūa pūeno baju mearore ðare ñijara maja. Me jápiarī jū ajarā ji coyūiyede majare. Cūináturū majeure ūme me cūjarā caivū maja cūináturū. Cārijimenoque me cūjarā maja. Que ðaru, Jāmenijicū, ñai majare ūcū aru majare cārijimenoque cūre ðayū, cūcūyūme majaque. ¹² Me jacyūjarā maja mājevūre majeure jivare nuri, majeure Jāmenijicū jina mae boje. ¹³ Caivū Jesúre jū aipōeva yore cūrivū meaicōjedama majare. ¹⁴ Maje jabocu Jesucristo mearo ðacajacūrī majare bojecūbeda ūi me boje. Majeracu Jāmenijicū, majare ūcū, ūre ðajacūrī majare. Aru ñai Espíritu Santo yóvajacūrī majare cūinávūre. Quénoramu.

Majepacá jūmenijicui yávaiye mamaene coyñitucubo

New Testament in Cubeo (CO:cub:Cubeo)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cubeo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cubeo [cub], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cubeo

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

dbd749ed-4c37-5cd8-b20e-caf1f8ff5885